(II.)

A NAGY-SZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1901 AUGUSZTUS 29. NAPJÁN

N.-SZALONTÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉNEK

ÉS

BÍRÓSÁGI ŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE:

NAGY IMRE,

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

KIADTA: A NAGY-SZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1901. — 1294.

(II.)

A NAGY-SZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1901 AUGUSZTUS 29. NAPJÁN

N.-SZALONTÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉNEK

ÉS

BÍRÓSÁGI ŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE:

NAGY IMRE,

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

KIADTA: A NAGY-SZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1901. — 1294.

A nagy-szalontai ev. ref. egyházmegye

1901 augusztus 29-ik napján

Nagy-Szalontán tartott közgyűlésének jegyzőkönyve.

Jelen vóltak:

Széll Kálmán esperes és Tisza Kálmán egyházmegyei gondnok elnöklete alatt:

I. Tanácsbírák:

Lelkészi részről:	Világi részről:
Balog Ambrus	Benedek László
Dr. Márk Ferencz	Gróf Tisza István
Nagy Imre	Fábián László
Böszörményi Lajos	Hadházy Kálmán
Sípos Imre	Gróf Tisza Kálmán.
Hajdú Elek.	

II. Jegyzők:

Nagy Imre és Csécsi Imre lelkészi, Hadházy Kálmán és Sütő Antal világi részről.

III. Számvevőszéki tagok:

Dr. Márk Ferencz, Bagdi János (egyházmegyei pénztárnok is), Borbély László.

IV. Lelkészek:

Bagdi János anti, Fogarassy Bálint ágyai, Szabó István geszti, Szondy Géza k.-peregi, Kolumbán Áron kötegyáni, Onody Sándor mezőgyáni, Buday János b.-böszörményi, Boros Gábor árpádi, Lénárt Péter sonkolyosi, Diószegi Mihály gyantai, Váczy Dezső bélzerindi, Bódogh János bajji, Nagy Endre s.-keresztúri, Vadas Gyula csermői, Juhász Sándor szentleányfalvai lelkész.

V. Tanítói testület képviselői:

Kiss Gábor, Varga Károly.

VI. Egyházak világi képviselői:

Bonczos Mihály és Kertmegi Sándor N.-Szalontáról, Makai István Ugráról, Ó Deák Mihály Mező-Gyánból.

Széll Kálmán esperes — buzgó ima után — lelke egész melegével üdvözli egyházmegyénk szeretve tisztelt gondnokát, mint mindnyájunk bölcs vezérét s mindenkor nemes példaadónkat, üdvözli az egyházmegye tanácsbíráit, az egyházmegyei jegyzőket, a megjelent lelkészeket, tanítótestületi képviselőket, általában a gyűlés alkotó tagjait s a gyűlést megnyitja.

43. A tanítótestület képviselői s az egyházak megjelent küldöttei beadják megbízó leveleiket.

Neveik felolvasása után a fent írt sorrendben igazoltatnak.

44. Tisza Kálmán egyházmegyei gondnok — 41/1901. sz. egyházmegyei végzésre hivatkozással — jelenti, hogy Széll Kálmán esperest, mint nagyszalontai lelkészt, 40 éves lelkészi pályájának évfordulóján üdvözlő egyházmegyei küldöttség, e megbizatásában eljárt, s megbizott szónoka Balog Ambrus egyházmegyei tanácsbíró által fejezte ki üdvözletét a jubilans lelkész előtt. Indítványba hozza, hogy ez üdvözlő beszéd felolvastatván, egész terjedelmében jegyzőkönyvünkbe vétessék föl s nyomattassék ki.

A közhelyesléssel fogadott indítvány értelmében az üdvözlő beszéd felolvastatik s egész terjedelmében jegyzőkönyvben vétetik.

„Nagytiszteletű Esperes úr!

Egyházmegyénk nevében, közgyűlésünk megbízásából jöttünk el, hogy köszöntsük nagytiszteletű urat, de saját egyéni érzéseink szerint is szívünkből kívánunk minden testi és lelki jót és áldást nagytiszteletű urra lelkipásztori munkálkodása 40 éves évfordulóján.

Négy évtizeden keresztül munkálkodni szívvel és lélekkel akármely más pályán is elismerésre méltó és hasznos dolog. De négy évtizeden keresztül munkálkodni az íge-hirdető, a legtöbb önmegtagadást kívánó magyar ev. ref. lelkipásztori pályán .. s olyan buzgón, olyan lelkesen, olyan lelkiismeretes kötelességtudással munkálkodni, mint ahogy nagytiszteletű úr munkálkodott: hogyne volna hálás elismerésre méltó! hogyne volna olyan érdem, melyért köszönet jár, melyért az elismerés koszorúját meg nem adni rút hálátlanság volna.

Milyen a lelkipásztori pálya? mit dolgozik a lelkipásztor? A nagytömeg szemében, a nagytömeg godolkozása szerint: a lelkipásztori munka könnyű munka; mert könnyű a szó, könnyű a beszéd, hiszen az nem jár együtt az izmok megfeszítésével, a testi erő kihasználásával. És ez igaz. De az is igaz, hogy a lelkipásztori munka: szívet lankaszt, elmét fáraszt, ideget emészt.

Hányszor kötelessége a lelkipásztornak vígasztalni, mikor a maga szíve is csordúltig van fájó keserűséggel? Hányszor kötelessége a lelkipásztornak bátorítani az ő híveit, mikor az ő lelkét is a csüggedés egész terhe nyomja? Hányszor értik félre a lelkipásztor legnemesebb szándékát? Hányszor kell küzdenie a lelkipásztornak azok hitetlenségével, vakbuzgóságával, közönyösségével, vagy rút önzésével, akik arra tettek esküt, hogy a lelkipásztort támogatják az egyház javának munkálásában, a közerkölcsiség ápolásában.

Rózsái mellett szúró tövisei — dalos madarai mellett mérges kígyói is vannak a lelkipásztori pálya útjának.

De azért az olyan lelkipásztor, mint nagytiszteletű úr, ha visszatekint a lefolyt 40 évre; ha összehasonlítja a lelkipásztori pálya árnyékoldalát annak világos, fényben ragyogó oldalával; ha összehasonlítja a multakban tapasztalt egyéni fájdalmait és keserűségeit azzal, amit azok árán alkotott,

amit azok fejében egyesekkel és közintézményekkel jót tett: úgy gondolom, sőt biztos vagyok benne, hogy ilyen vallomást teszen édes idvezítőnkkel: „Az én pályám könnyű és az én igám gyönyörűséges.“

Mi úgy vagyunk meggyőződve, hogy a nagytiszteletű úr „pályája könnyű és igája gyönyörűséges...“ Mert az a kötelességérzet, mely nagytiszteletű urat mindenkor jellemezte; az a pontosság, melylyel mindnyájunk előtt példa gyanánt tündöklik; az a rendszeretet, mely minden, még legapróbb dolgaiban is kifejezést nyer; az a megállapodott, az a tapasztalás folytán megkristályosodott meggyőződés..., egyéni önállóság..., mely elvek után indul, mely a könnyű diadalt a megalkuvás útvesztőjében soha sem kereste — az a kötelességérzet, az a pontosság, az a rendszeretet, az az egyéni önállóság: biztos záloga a sikernek, megnyitó kulcsa a szívek hajlandóságának, minden jók becsülésének és tisztelő szeretetének.

Ennek a becsülésnek, ennek a tisztelő szeretetnek adunk mi kifejezést, midőn megbízó egyházmegyénk nevében is, de szívünkből is kívánjuk, hogy nagytiszteletű esperes urat, úgy is, mint embert, mint kiváló tulajdonságokkal felruházott férfiút, úgy is, mint buzgó lelkipásztort, úgy is, mint minta esperest: a bölcs isteni gondviselés még sokáig áldja, sokáig tartsa meg, sokáig éltesse! Éljen!

45. Esperes jelenti, hogy Dr. Balogh Elek egyházmegyei tanácsbíró súlyos betegsége, Nyeste István m.-homorogi lelkész költségkímélés, Szabó József b.-sebesi lelkész akadályoztatása miatt nem jelenhetett meg a gyűlésen.

Sajnos tudomásúl szolgál.

46. Az esperes által kinyomatott s a gyűlés tagjai közt kiosztott tárgysorozat

felolvasottnak tekintetvén, a tanácskozás sorrendjéül szolgál.

47. Olvastatott az esperesnek következő jelentése a törvényszerű egyházlátogatásról:

„Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

A folyó évben teljesített törvényszerű egyházlátogatásról a következőkben van szerencsém beterjeszteni jelentésemet:

a tamásdai, anti, f.-gyarmati, ágyai, szintyei és nagy-zerindi egyházakban Bagdi János anti lelkészszel, Nagy-Szalontán személyesen végeztem a törvényszerű egyházlátogatást;

a zsadányi, mező-gyáni, geszti, ugrai, n.-harsányi, szakáli, k.-apáti, b.-böszörményi, mező-sasi, komádii és m.-homorogi egyházakban Nagy Imre és Márk Ferencz e. m. tanácsbíró urak;

a tenkei egyházban Böszörményi Lajos tanácsbíró úr, Gyantán Bernáth Lajos tenkei lelkészszel, a b.-ujlaki, sonkolyosi, jánosfalvai, fenesi, belényesi, tárkányi, nyégerfalvai és remetei egyházakban Sipos Imre e. m. tanácsbíró úrral, Sarkadon Kolumbán Áron kötegyáni lelkészszel együttesen;

a f.-tóti, árpádi, erdőgyaraki, csegődpusztai, bajji, vadászi, erdőhegyi, aradi, kis-peregi, n.-peregi, szemlaki, pankotai, borossebesi, m.-gyoroki, r.-lippai, szentleányfalvai, bélzerindi és cserméi egyházakban Hajdu Elek és Sipos Imre e. m. tanácsbíró urak;

a kötegyáni, okányi és sarkad-kereszturi egyházakban Balog Ambrus e. m. tanácsbíró úr végezték azt fölkérésem folytán.

A tisztelettel idezárt egyházlátogatási jegyzőkönyvek alapján a következő fontosabb s részben hatósági intézkedést igénylő ügyeket van szerencsém kiemelni:

Kitűnő tanítók: Koczó Lajos ágyai leány-, Szabó József nagy-zerindi fiú-, Szabó Lajos, Borbély Imre nagyszalontai fiú-, Török Gyula, Váczy Sándor, Szabó Gyula, Kis István, Bakk János nagyszalontai leány-, Báthory István gyanté pusztai-, Balogh József geszti fiú, Harmathy Gusztáv ugrai fiú-, Raffay Ilona b.-böszörményi leány-, Mikó Márton és Boros Mihály sarkadi fiú-, Nagy Lajos sarkadi leány-, Nagy Lajos szemlaki vegyes iskola, Csathó Gyula kötegyáni fiu-, Rovács János kötegyáni leány-, Szőke János okányi fiú-, Kiss Gábor okányi leánytanítók.

A vallástanítást kitűnő eredménynyel végezték a remetei áll. vegyes iskolában Szathmáry István lelkész; Belényesen a gör. kath. főgymnasiumban és az áll. leányiskolában Sipos Imre lelkész, Aradon a felsőbb tanintézetekben Csécsy Imre lelkész, az elemi iskolákban jeles eredménynyel Uray Sándor vallástanár és Kovács Pál ev. ref. kántor; Radna-Lippán az áll. iskolákban és felsőbb tanintézetekben jeles eredménynyel Virágos Sándor lelkész; Sonkolyoson az állami iskolában kielégítő eredménynyel Nagy Elek lelkész; Jánosfalván az áll. vegyes iskolában Tóth Lajos kántortanító kitűnő eredménynyel; Széplakon Fazekas Sándor áll. tanító és ev. ref. kántor jeles eredménynyel; a nagyszalontai gymnasiumban Szombathy István segédlelkész kitűnő eredménynyel.

1. A Lehóczky Albert vezetése alatt levő anti vegyes iskola ki nem elégítő, miért is nevezett tanító, ki ideiglenesen volt alkalmazva, egyfelől lemondását adta be, másfelől útasíttatott az anti presbyterium, az ekép megürült tanítói állomásnak f. évi szept. 1-ig leendő törvényszerű betöltésére, valamint arra is, hogy az elhanyagolt és ki nem elégítő tanítás eredményét minden lehető eszközzel pótolja, illetőleg hozassa helyre.

2. A Kolozsi Géza vezetése alatt levő feketegyarmati fiúiskola ki nem elégítő, teljesen fegyelmezetlen, az értelem fejlesztésében épen semmi eredmény, miért is nevezett tanító tanácsunkra állásáról való lemondását jelentette be. Utasítandó a presbyterium, hogy egyfelől az ekép megüresedett tanítói állomást mielőbb töltse be, másfelől, hogy állásából kifolyólag minden lehetőt tegyen meg, hogy ezen fiúiskolában az elhanyagolt és ki nem elégítő tanítás hiányai mielőbb kipótoltassanak.

3. Agyán, mivel Gali Sándorné és 7 társa, továbbá Komori Sándor és 8 társa az egyházi adókivetés ellen panaszolkodtak, úgy az esperesi hivatalnál, mint a törvényszerű egyházlátogatóságnál, mivel a panasz alapját tulajdonképen az képezi, hogy az egyházi adókúlcs, mely részben 1887, részben az 1895-ik évben alkottatott: teljes egészében csakis a f. 1901. évben lett foganatosítva, útasíttatott a presbyterium, hogy mivel nagyon komplikált és nehezen megérthető a nálok most érvényben levő egyházi adókúlcs, a helyi viszonyok tekintetbe vételével revideálják s gondos előkészítés után esetleg javítsák meg azt, s úgy terjeszszék majdan egyházmegyei jóváhagyás alá, addig azonban a most érvényben levő egyházi adókúlcsot kötelezőleg alkalmazzák.

4. A Szücs András vezetése alatt levő tenkei vegyes iskola gyenge, nincs kellően fegyelmezve, mire sokat tesz az, hogy vezetése alatt 2 osztályban 111 növendék van; miért is útasíttatott a tenkei presbyterium, hogy a növendékeket helyesebb arányban ossza fel, másfelől Szücs András tanító, hogy az iskolájában mutatkozó hiányokat mielőbb pótolja ki.

5. A gyantai fiúiskolánál nagyon feltűnő az az aránytalanság, hogy míg az első osztályban 40, a második osztályban 18, a 3-ik osztályban 11, a negyedik osztályban már csak 3 az iskolába járók száma; miért is útasíttatott a presbyterium, hogy ezen aránytalanság megszüntetésére a törvényszerű szükséges lépéseket foganatosítsa.

6. B.-Újlakon az iskolaügy rendezése immár halasztha-

tatlan, ugyanis a meglevő tanterem alacsony, szűk s általában nem alkalmas a 120 tanköteles befogadására, és még ha alkalmassá tétetnék is, akkor sem lehet várni, hogy ennyi növendéket egy tanító csak 4 osztályban is kellő eredménynyel, sikeresen vezetni képes legyen; múlhatatlanúl szükség van egy második iskola felállítására, mire azonban a szegény és nagyon csekély anyagi erővel biró egyháztagok képtelenek; az iskolába járás rendetlen, a növendékek csak a téli hónapokban járnak fel és a múlasztás olyan tetemes, hogy a f. évi junius 1-én tartott törvényszerű egyházlátogatás alkalmával 120 tanköteles közül csak 30 volt jelen. — Különben az eddigi tanító, Matolcsi Gyula lemondásával megürült tanítóságra, már két ízben hirdettek pályázatot és nem akadt arra pályázó.

7. A Szendrey Gábor vezetése alatt levő kötegyáni vegyes iskola gyenge, miért is egyfelől nevezett tanító iskolája hiányainak mielőbbi pótlására, másfelől a kötegyáni presbyterium a tanítás gondosabb ellenőrzésére útasítandó.

8. Az egyházmegyei tanügyi bizottság nevében van szerencsém jelenteni, hogy a hozzá beérkezett adatok szerint egyházmegyénkben 99 tanító volt alkalmazva, kik közül csak fiukat 37, csak leányokat 34, együttesen a kettőt 28 tanít; közülök képesítve van oklevéllel 76, igazolvánnyal 12, kibocsátással 6, segédlelkészi képesítéssel 3, nincs képesítve 3; ezek közül állandó 86, ideiglenes 13; a tanítók f. évi összes javadalma 109,511 korona; az egyházkerület által meghatározott A) tanterv szerint tanított 21, B) szerint 15, C) szerint 63; — „kitűnő“ eredménynyel tanított 22, „jeles“ eredménynyel 35, „elegendő“-vel 40, „nem elegendő“-vel 2; a 6—12 éves 9290 tanköteles közül feljárt 8533; az iskolát idő előtt elhagyta 410; iskolába sohasem járt 347; más vallásúak járnak ref. elemi iskolába 309-en. A 13—15 éves 3408 tanköteles közül feljárt 2210, nem járt 1198; konfirmáltatott 1133; az iskolai épületek száma 84, ebben van 96 tanterem, melyből törvényszerű 52, kielégítő 37, türhető 7. A folyó iskolai évben az iskoláztatásra fordított kiadások főösszege 117,457 korona.

Tiszteletem kifejezésével vagyok

Nagyszalontán, 1901 aug. 23.

Széll Kálmán.
ev. ref. esperes.“

Felolvasott esperesi jelentést egyházmegyénk közgyűlése tudomásúl veszi, egész terjedelmében jegyzőkönyvében foglalja; indítványait határozati erőre emeli.

a) Az anti presbyterium szigorúan ellenőrízze a tanítás menetét vegyes iskolájában, hogy a ki nem elégítő eredmény mielőbb helyrehozassék.

b) Útasíttatik a feketegyarmati presbyterium, hogy szigorított ellenőrzéssel s a törvényszabta eszközök fölhasználásával hasson oda, miszerint fiú iskolájában a fegyelem helyre álljon s a tanítás eredménye kielégítő legyen.

c) Az ágyai presbyterium új s a helyi viszonyoknak megfelelő egyházi adókulcs készítéséről gondoskodjék, addig azonban a most érvényben levő adókulcsot kötelezőleg alkalmazza.

d) Tenkén Szűcs András vegyes iskola tanító az iskolai fegyelem fentartására s a tanításban nagyobb szorgalom kifejtésére, a presbyterium pedig az iskolás növendékeknek helyesebb arányban való felosztására s az iskola fokozottabb ellenőrzésére útasíttatik.

e) A gyantai presbyterium úgy a tanköteles fiú gyermekek iskolába járatásánál, mint az osztályok előléptetésénél az ellenőrzést gyakorolja, hogy az osztályok népességében észlelt aránytalanság megszünjék.

f) B.-Ujlakon az iskolamúlasztásokat a presbyterium a törvényes eszközök alkalmazásával szüntesse meg; a tanítói javadalom emelésén s tanterme átalakításán buzgólkodjék.

g) Szendrey Gábor kötegyámi vegyes iskola tanító a tanításban több szorgalom kifejtésére s a presbyterium ennek éberebb ellenőrzésére útasíttatik.

48. Olvastatott esperesnek következő jelentése az elnökileg elintézett ügyekről:

„Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Egyházmegyénk utóbbi közgyűlése óta az elnökileg elintézett közérdekű ügyekről a következőkben van szerencsém beterjeszteni jelentésemet:

1. 1901 május 3-án 268. sz. a. örvendetes tudomásúl vettem s jelentem be egyházmegyénk közgyűlésének az erdőgyaraki községi képviselő testület azon szép, nemes és

elismerést érdemlő intézkedését, mely szerint a helybeli ev. ref. egyházon való segítés czéljából 1000 koronát vett föl a maga költségelőirányzatába népnevelési czélra, mely intézkedését Biharvármegye törvényhatósági bizottsága is jóváhagyta. Ezen remélhetőleg minden évben folyósítandó összeg felől az erdőgyaraki presbytérium úgy határozott, hogy azt a tanító fizetésének s általában az iskolai kiadások fedezésére fordítja s az ezen segély folytán felszabadult egyházi bevétel feleslegének egy részét adósság törlesztésre használja föl, másik részét pedig, mint építési alapot, takarékpénztárilag kezeli, hogy igy majdan abból második iskolát és második tanítói állást szervezhessen;

2. május 22-én 310. sz. a. jóváhagytam a berek-böszörményi presbyterium indokolt fölterjesztése alapján azon építési szerződést s az annak alapjául szolgáló tervet és költségvetést, mely szerint 2000 korona költség mellett a b.-böszörményi rektori iskolai épület renoválását Zana Ágoston és társai építők felvállalták, oly módon, hogy ezen épületet folyó évi szeptember 1-ig teljesen elkészíteni s átadni tartoznak, kötelezvén a b.-böszörményi presbyterium tagjait, hogy állásukból kifolyólag úgy az építés tartama alatt, mint a szakértői átvételkor, szavatosság mellett kötelesek lesznek meggyőződést szerezni, úgy az építéshez felhasznált anyagok jó és kifogástalan voltáról, mint az építő vállalkozók munkájának jó, kifogástalan és tervszerinti elvégzéséről s mindezekről majdan tartoznak hozzám jelentést tenni;

3. junius 10-én 319. sz. a. a méneș-gyoroki presbyterium és egyházközség indokolt fölterjesztése alapján jóváhagytam azon építési szerződést s az annak alapjául szolgáló tervet és költségvetést, mely szerint a m.-gyoroki egyház, roskatag templomát, tornyát 6700 korona, valamint lelkészlakának részbeni kijavítását Veress Károly építővel oly módon építteti föl, hogy az építés folyó évi szeptember végére teljesen befejezést nyer. Ezen építés fedezéséül szolgál az országos közalapból e czélra nyert tőkesegély 4800 koronából 400 korona iskolaépítésből eredt adósság törlesztése levonásával maradt 4400 korona, továbbá az építésre gyűjtött alapjok 1638 korona, továbbá a pünkösti első napján közadakozásból befolyt 450 korona, összesen tehát 6488 korona, a hiányzó 212 koronát társadalmi gyűjtésből fogják fedezni. Ezen halaszthatatlan építés szerződését a nagyszalontai ev. ref. egyházmegye nevében azzal hagytam jóvá, hogy az m.-gyoroki ev. ref. presbyterium, illetőleg annak tagjai, állásukból folyó felelősség terhe alatt kötelesek úgy az

építés folyama alatt, mint a szakértői átvételkor meggyőződést szerezni, úgy a felhasználandó anyagok, mint a teljesített munka és a tervszerinti építés jó és kifogástalan voltáról s annak megtörténtéről hozzám jelentést tenni;

4. junius 14-én 347. sz. a. az árpádi ev. ref. presbyterium választása alapján Szücs Balázs tamásdai okl. tanítót ideiglenesen megerősítettem az árpádi ev. ref. kántorsággal összekötött fitanítóságban; kötelezvén őt arra, hogy az egyházi törvény 423. §-a értelmében a ref. egyházi énekből, vallástanból s ezek tanítási módszeréből a pótvizsgálatot a folyó évi szeptember havában tartandó tanítóképesítő vizsga alkalmával mulhatatlanul tegye le s erről szóló bizonyítványát nálam mutassa be;

5. junius 20-án 359. sz. a. miután meggyőződést szereztem arról, hogy Nagy Elek sonkolyosi és Lénárt Péter új-létai lelkészek között az egyházi törvény 193. §-a értelmében csere jött létre s mert az érmelléki egyházmegye esperese Lénárt Pétert az új-létai lelkészi állomásról és az érmelléki egyházmegye kötelékéből elbocsátotta: ezek alapján Nagy Elek sonkolyosi lelkészt a nagyszalontai egyházmegye kötelékéből elbocsátottam, Lénárt Pétert pedig felhatalmaztam, hogy folyó évi junius 30-án a sonkolyosi lelkészi állomást elfoglalhassa s annak teendőit jogérvényesen végezhesse.

6. julius 29-én 401. sz. a., miután meggyőződést szereztem arról, hogy a szentleányfalvai ev. ref. egyház f. évi julius 14-én a törvényes formák pontos megtartásával Juhász Sándor h.-szoboszlói segédlelkészt s hitoktatót választotta meg lelkészévé, és mert ezen választás ellen a törvényes határidőben, 14 nap alatt panasz nem adatott be: Juhász Sándort felhatalmaztam a szentleányfalvai ev. ref. lelkészi állomás elfogadására s köteleztem arra, hogy ezen állomást f. évi aug. 1-én elfoglalja;

7. jul. 26-án 423. sz. a. a tamásdai ev. ref. presbyterium választása alapján Német Lajos árpádi volt tanítót ideiglenesen megerősítettem az 1901/2. tanévre a tamásdai, kántorsággal egybekötött vegyes iskolai tanítóságban, kötelezvén őt arra, hogy állását f. évi szept. 1-én elfoglalja;

8. aug. 17. 468. sz. a. örvendetes tudomásúl vettem és jelentem be, miszerint Árpádon a tulkai pusztát bérlő társaság bérlete maradványából 1800 frtot, azaz 3600 koronát bocsátott az árpádi ev. ref. egyház rendelkezésére azzal, hogy ezen összeget addig kamatoztassa, míg 2000 frt azaz 4000 korona lesz, s ezen 4000 koronának kamatát az egyház közszükségeinek fedezésére fordítsa. Ezen adományo-

zást az árpádi ev. ref. presbyterium köszönettel fogadta el s kötelezte magát az adománylevélben kitűzött rendelkezés megtartására;

9. aug. 17-én 471. sz. a. az anti presbyterium választása alapján Hajnal Imre pankotai volt tanítót az 1901/2-ik tanévre ideiglenesen megerősítettem a kántorsággal egybekötött anti vegyes iskolai tanítóságban.

10. aug. 21-én 481. sz. a. a pankotai presbyterium választása alapján Kalkó Károly okl. tanítót az 1901/2-ik tanévre ideiglenesen megerősítettem a kántorsággal egybekötött pankotai vegyes iskolai tanítóságban, kötelezvén őt arra, hogy ezen állomást f. évi szept. 1-én elfoglalja;

11. aug. 22-én 496. sz. a. a mezősasi presbyterium választása alapján Lovász József tanítóképző intézeti tanfolyamot végzett növendéket, eredetiben bemutatott bizonyítványa alapján, az 1901/2-ik tanévre ideiglenesen megerősítettem a mezősasi kántortanítóságban, kötelezvén őt arra, hogy ezen állomást f. évi szept. 1-én elfoglalja.

Tiszteletem kifejezésével vagyok
Nagyszalontán, 1901 aug. 22.

Széll Kálmán,
ev. ref. esperes.“

Egyházmegyénk közgyűlése az esperesi intézkedéseket általában jóváhagyó tudomásúl veszi, megerősíti.

a) Örvendetes tudomásúl veszi Erdőgyarak községi képviselő testületének Biharvármegye törvényhatósági bizottsága által is jóváhagyott azon intézkedését, hogy a kebelbeli ev. ref. egyház népnevelési czéljaira 1000 koronát vett föl a maga költségelőirányzatába, s a midőn e példás eljárásért az erdőgyaraki képviselő testületnek kitüntető elismerését és hálás köszönetét nyilvánítja, ugyanakkor helyeslő tudomásúl veszi az erdőgyaraki presbyteriumnak e községi segély tárgyában hozott azon határozatát, mely szerint az a tanító fizetésének s általában az iskolai kiadásoknak fedezésére fordittassék, és hogy e segély folytán felszabadúlt egyházi bevételek részben adósság törlesztésre, részben a takarékpénztárilag kezelt egyházfentartási alapra, s igy idővel egy második iskola szervezésére fordittassanak.

b) A b.-böszörményi rektori iskolaépület átalakítását, illetőleg az esperes által megerősített tervet és 2000 koronás költségvetést, valamint ez alapon a presbyterium és Zana Ágoston s társai építő vállalkozók között kötött s esperes által megerősített építési szerződést a maga részéről is megerősíti, kötelezvén a b.-böszörményi presbyteriumot arra, hogy az építés ellenőrzését szakértői felülvizsgáltatását s átvételét kötelessége szerint teljesítse és ezekről espereshez jelentést tegyen.

c) A ménesgyoroki egyház roskatag templomának, tornyának fölépítését s a lelkészilak bővítését és kijavítását, illetőleg az esperes által megerősített építési tervet és 6700 koronás költségvetést s ez alapon a presbyterium, illetve egyházközség és Veress Károly építő között kötött s esperes által jóváhagyott építési szerződést a maga részéről is megerősíti, kötelezvén a ménesgyoroki presbyteriumot az építés ellenőrzésére, szakértő közbejöttével eszközölt átvételére, valamint arra, hogy úgy erről, mint az építési költség fedezéséről s felhasználásáról annak idején jelentést, illetőleg számadást terjesszen be a gondnoki számadás kapcsában — számvevőszékünk útján egyházmegyei közgyűlésünkhöz, s végre a nyert 4800 korona tőkesegély 1 és ½%-kának 72 koronának 32 éven át az egyház évi kiadásai közé fölvételéről s pontos kifizetéséről felelősség terhe alatt gondoskodjék.

d) Lénárt Péter a sonkolyosi lelkészi hivatalban megerősíttetik.

e) Juhász Sándor a szent-leányfalvai lelkészségben megerősíttetik.

f) Az árpádi egyház közszükségleteinek fedezésére a túlkai pusztát bérlő társaság által tett 3600 korona alapítványról örömmel értesül egyházmegyénk közgyűlése s a bérlőtársaságnak e nemes szép tettét hálás elismeréssel veszi tudomásúl, kötelezvén az árpádi presbyteriumot arra, hogy ez alapítvány biztos elhelyezéséről gondoskodjék s úgy az alapitvány állásáról, mint kamatjövedelmének az alapitványban kitűzött czélnak megfelelő felhasználásáról a

gondnoki számadás kapcsában a számvevőszék útján évenként jelentést tegyen egyházmegyénk közgyűlésének.

49. Olvastatott esperesnek a scontro ügyekről beterjesztett következő jelentése:

„Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

A scontró ügyekről a következőkben van szerencsém jelentésemet beterjeszteni:

1. Az egyetemes konvent 26/1901. sz. végzésében a ménesgyoroki ev. ref. egyháznak iskolaépítésből eredt adóssága törlesztésére és rozzant állapotban levő temploma kijavítására 240 korona tőkesegély kamatot szavazott meg s az ennek megfelelő tőkét, 4800 koronát a tiszántúli ev. ref. egyházkerület pénztárából julius 29-én kapta meg azon kötelezettség mellett, hogy ezen kölcsöntőke visszaképzésére szolgáló 1½%-ot, azaz 72 koronát 32 éven át minden esztendő aug. 1-én köteles a tiszántúli ev. ref. egyházkerület pénztárába pontosan befizetni és a befizetést igazoló nyugtát a nagyszalontai ev. ref. egyházmegye esperesi hivatalánál — igazolásúl — minden alkalommal bemutatni. — Ezen pénz megküldése alkalmával útasítottam a ménesgyoroki ev. ref. egyházat, hogy annak miképen lett felhasználásáról okmánnyal igazolt számadást köteles hozzám beterjeszteni.

2. Hivatkozással egyházmegyénk 29/1901. sz. végzésére:

a) jul. 17-én 407. sz. a. ugrai lelkész jelentette, hogy az egyház 1900. évi számadásából kiadás 8. tétel alatt II k. 12 fill., az építési számadásnál 1. tétel 12 k. 70 fill., 10. t. a. 10 kor., 11. t. a. 48 k. 98 fill., 3 k. 62 fill., 8 k. 76 fill., 19. t. a. 80 k., mely összegek csak számlákkal voltak okmányolva, most már a számlákra vezetett bélyeges nyugtákkal igazolvák;

b) jul. 25-én 420. sz. a. szemlaki lelkész jelenti, hogy az alapítványi pénzek mind új, szabályszerű kötvényeken helyeztettek el s elfogadható kezesekkel biztosíttattak;

c) aug. 7-én 437. sz. a. a tamásdai presbyterium nevében lelkész bemutatja a Ladik Károly-alapítvány állását, mely is 1901. jan. 1-én 179 k. 77 fillér, ebből kötvényen van elhelyezve 2 tanú kezessége mellett 8%-ra 100 korona, szalontai takarékpénztári 2993. sz. betéti könyvön 68 kor., mely időközi kamataival: 79 kor. 77 fillér;

valamint bemutatja a takarék-magtár állását, mely szerint 21 kötvényen 939 forint 42 kr, készpénzben 25 forint, a 4345. sz. szalontai takarékpénztári könyvön 46 frt 56 kr, összesen tehát 1011 frt 01 kr az állag. A kötvényen elhelyezett pénz mind fel van mondva és f. év szeptemberében befizettetik és a befolyó összegből 311 forint 01 kr építésre használtatik föl, 700 forint pedig mint takarék-magtári alap gyümölcsöztetik;

d) aug. 8-án 448. sz. a. gyantai lelkész a takarék-magtári számadás elkészítésére 1902. évi tavaszi egyházmegyei gyűlésig időhaladékot kér.

3. Van szerencsém jelenteni, hogy egyházmegyénk közelebbi közgyűlése óta a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium a következő egyházakban szolgáló tanítók részére engedélyezett államsegélyt részint tanítói fizetés kiegészítésére, részint első ötödéves korpótlék fedezésére:

a) fenesi tanító, Csatári Lajos fizetésének 800 koronáig való kiegészítésére 1901 március 22-én kelt 7079. sz. rendeletében 392 koronát;

b) harsányi tanító Csomor Béla részére első ötödéves korpótléka fejében évi 100 koronát 1901 május 14-én kelt 29,631. sz. rendeletében.

Tiszteletem kifejezésével vagyok

Nagyszalontán, 1901 aug. 21.

Széll Kálmán,
ev. ref. esperes."

Tudomásúl vétetik.

A gyantai takarék-magtári számadások elkészítésére a kívánt időhaladékot megadja egyházmegyénk közgyűlése, kötelezvén a gyantai presbyteriumot arra, hogy azt megvizsgálva, az egyházgondnok számadásával kapcsolatban terjeszsze be számvevőszék útján egyházmegyénk 1902. évi tavaszi közgyűléséhez.

50. Esperes beterjeszti számadását az általa továbbított hivatalos pénzekről:

„Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Van szerencsém jelenteni, hogy egyházmegyénk utóbbi közgyűlése óta a következő hivatalos pénzeket továbbítottam:

Sorszám	Idő	Okmány szám	Megnevezés	Bevétel kor.	Bevétel fil.	Kiadás kor.	Kiadás fil.
	1901						
1	április 5	216	Egyházkerületi pénztárnoktól évi missziói segély	1700	—	—	—
2	„ 10	222	Szabó József b.-sebesi lelkésznek missziói segély	—	—	600	—
3	„ 10	222/1	Erdőhegyi lelkésznek missziói segély	—	—	300	—
4	„ 11	222/2	Lippai lelkésznek missziói segély	—	—	800	—
5	„ 25	241	Egyházkerületi pénztárnoktól rendes államsegély	1966	—	—	—
6	„ 27	ad 241	Egyházmegyei lelkészi gyámintézetnek államsegély	—	—	1206	—
7	„ 26	ad 241	Takarékpénztárba betett államsegély.	—	—	760	—
8	május 25	315	Egyházkerületi pénztárból közalapi egyszersmindenkori segély . .	350	—	—	—
9	junius 7	ad 315	Tárkányi egyháznak . .	—	—	150	—
10	„ 18	ad 315	Kisházai leányegyháznak . . .	—	—	200	—
11	„ 7	329	Egyházkerületi pénztárnoktól tőkeképző segély lelkészeknek . .	490	—	—	—
12	„ 9	ad 329	Ménesgyoroki lelkésznek . . .	—	—	140	—
13	„ 10	329/1	Feketetóti lelkésznek	—	—	98	—
14	„ 10	329/2	Szakáli lelkésznek	—	—	70	—
15	„ 12	329/3	Bélzerindi lelkésznek	—	—	42	—
16	„ 19	329/4	Nagy Elek sonkolyosi lelkésznek	—	—	23	34
17	julius 11	329/5	Lénárt Péter „ „	—	—	116	66
18	„ 27	393	Egyházkerületi pénztárnok Ménes-Gyoroknak kölcsöntőke . . .	4785	—	—	—
19	„ 30	ad 393	Ezen kölcsöntőke a ménes-gyoroki egyháznak	—	—	4785	—
			Összesen:	9291	—	9291	—

Tiszteletem kifejezésével vagyok
Nagy-Szalontán, 1901 aug. 19.

Széll Kálmán,
ev. ref. esperes.“

Ezen számadás megvizsgálására egyházmegyénk közgyűlése Kolumbán Áron és Onody Sándor lelkészeket küldötte ki, kik is az 1901. évi április 5-től 1901 julius 30-ig terjedő időről továbbított hivatalos pénzekről összeállított számadást, tételről-tételre megvizsgálván, teljesen rendben levőnek, a szükséges okmányokkal kellően felszereltnek találták, miért is esperes részére a felmentvény megadását véleményezik.

A számvizsgálók jelentése alapján, egyházmegyénk közgyűlése e számadást jóváhagyja, esperesnek a felmentvényt, a szokásos fentartással, megadja; a számadást egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetni, az okmányokkal együtt levéltárba tétetni rendeli.

51. A nagyváradi leány-internátus igazgató-bizottsága beterjeszti az intézet szellemi és anyagi életére vonatkozó elnöki jelentést a múlt tanévről, továbbá az 1901—1902. tanévi háztartás költségelőirányzatát, végül a behajthatatlan internátusi ajánlatok törlése tárgyában hozott ig.-bizottsági határozatról a jegyzőkönyvi kivonatot.

I.

„Nagytiszteletű s tekintetes egyházmegyei Közgyűlés!

Nagyváradi leányinternátusunk működésének negyedik évéről a szervezeti szabályzat által előírt tiszteletteljes jelentésünket a következőkben van szerencsénk megtenni.

A közelebb múlt 1900—1901. tanév folyamán 33 növendéket helyeztünk el intézetünkben, akik közül 32, mindjárt a tanév kezdetén, 1 pedig időközben csak 1900. évi decz. hóban foglalta el helyét. S habár az előző tanévhez viszonyítva a növendékek létszámában emelkedés nem történt: mindazáltal e körülményből intézetünk irányában prot. közönségünk bizalmatlanságára következtetni nem lehet és nem szabad. Teljesen kizárja ezt már maga a jelenség is, hogy intézetünket nemcsak a fentartó egyházmegyék területéről, de messze olyan vidékekről is keresték fel növendékek, kik a miénkhez hasonló felekezeti intézményt közelebb is találhattak volna.

Nyilvánvaló azonban, hogy minden jó hírnév és elismerés daczára sem gyakorolhat intézetünk szélesebb körben intensivebb hatást mindaddig, míg valamilyes fokú tanintézettel összekötve nem leend. Mert mint bentlakási intézmény csak a kényszerhelyzetet elégíti ki; nagyobb figyelmet és keresletet felkelteni nem elég alkalmas. S így tehát e körülmény is erősen sarkal, hogy évek óta hangoztatott tervünket odaadó áldozatkészséggel megvalósítani siessünk.

Az intézetünkben elhelyezett növendékek közül, akik vallásra nézve, egy izraelita leánykának kivételével, mindnyájan reformátusok voltak: 25 a polgári leányiskolába járt, 5 tanítónő-, két óvónőképző és 1 női kereskedelmi tanfolyamot hallgatott. Szorgalmukat és tanulásban való elő-

menetelüket, valamint az intézet igazgatónőjének e tekintetben is tanúsított fáradhatatlan buzgalmát eléggé jellemzi és feltünteti a tanév végén elért eredmény, mely szerint a létszámnak 39·39%-a, vagyis 13 növendék általános kitűnő, 33%-a, azaz 10 általános jeles és ismét 33%-a általános jó osztályjegyet nyert. Magaviselet tekintetében pedig sem intézetünk, sem az iskolák részéről kifogás nem emeltetett, de mintegy jólesőleg emeljük ki, hogy növendékeink között többen voltak, akiket szorgalom- és magaviseletért a tanári kar kiváló dícséretével tüntetett ki.

Az intézetnek szorosabban vett benső életéből felemlítendőnek tartjuk mindenekelőtt, hogy a vallásos szellem és egyházias érzület ápolása körül minden lehetőt megtenni igyekeztünk. Nemcsak azzal, hogy növendékeink az istenitiszteleteket vasár- és ünnepnapokon pontosan látogatták és az úrasztalhoz minden alkalommal járúltak, hanem a menynyire szerény anyagi erőnk engedte: olyan olvasmányok beszerzéséről is intézkedtünk, amelyek magas czélunk elérésében hasznos eszközökül szolgálnak.

Igazgató bizottságunk, mint az előző években, úgy mostan is kellő körültekintéssel gondoskodott, hogy növendékeink a különböző nyelvekben, zenében alkalmas tanítóktól kiképzést nyerhessenek. A kedvező alkalmat 17 növendék használta fel, akik haladásukat egy, a tanév végén rendezett nagyobbszabású ünnepély keretében mutatták be, melyet a megjelent előkelő, szép számú közönség elismeréssel jutalmazott.

Az egészségi állapotra szintén kellő gondot és figyelmet fordítottunk. A kifogástalan táplálkozás mellett a szabadban való tartózkodásra, hosszabb séták tételére súlyt fektettünk. A lefolyt tanév alatt, a csekélyebb jelentőségű meghűlésektől eltekintve, melyeket a téli szokatlan zord időjárás érthetővé tesz, két súlyosabb, de szerencsés kimenetelű skarlát eset és egy erősebb fokú vérszegénység fordúlt elő. E részről köszönettel tartozunk dr. Fráter Imre biharmegyei közkórházi igazgató-főorvos úrnak, ki az orvosi tisztet ez évben is kiváló buzgósággal és intézetünk iránt való nagy szeretettel teljesítette.

Intézetünk anyagi viszonyait azon körülménynél fogva, hogy a „házi-pénztár“ szabályzatunk értelmében csak aug. 31-én zárható le: rendszeres számadás alakjában ezúttal a nagytiszteletű s tekintetes egyházmegyei közgyűlés előtt nem mutathatjuk be. De addig is, míg az utóbbi évek gyakorlatának megfelelően a tavaszi közgyűlést ez irányban tájékoztatnók: már most jelezni kívánjuk, hogy a főtiszt.

egyházkerülettől az 1900—1901. tanévre folyósított 2000 korona évi segély felhasználása nélkül, melyet a „gyűjtő-pénztár“ növelésére fordítottunk, az ellátási díjak és egyéb járúlékokból nyert bevételből mindennemű kiadásainkat akként fedezhettük, hogy a „házi-pénztár“ közel egyezer korona maradványnyal fog bezáratni. E maradványból mintegy 613 korona hitelt képez ugyan, de teljes bizalommal lehetünk az iránt, hogy e tartozás a f. évi szeptember 1-ig kiegyenlítve lesz, ha idáig már ki nem egyenlíttetett.

Jelentésünk befejezése előtt nem szabad elhallgatni, hogy habár szervezeti szabályzatunk az ellátási díjak fizetésénél kedvezmények nyujthatásáról nem intézkedik: az igazgató-bizottság nagyon figyelemreméltó okok alapján két növendéket 400 kor. helyett 300 és egy növendéket 300 kor. helyett 200 korona fizetése mellett olyformán helyezett el, hogy ez utóbbinál a 100 kor. kedvezmény szükség esetén a „Ritoók-alap“ kamatjából fedeztessék. Ez engedménynyel, mely a felsőbb hatóságilag megerősített költségelőirányzat mérlegét legkevésbé sem ingatta meg, a maradványt talán valamilyes összeggel kevesbítettük, de úgy véljük, hogy az erről való lemondás folytán sokkal értékesebb szolgálatot tettünk egyházunk ügyének, midőn szegény szülőknek módot nyujtottunk arra, hogy leányaikat ne róm. kath. zárdában helyezzék el.

Jelentésünknek jóváhagyó tudomásúl vételét kérve s internátusunkat jövőben is nagybecsű figyelmébe ajánlva, maradtunk Nagyváradon, 1901 aug. 20. A nagytiszteletű s tekintetes egyházmegyei közgyűlésnek alázatos szolgái: Ritóok Zsigmond, igazgató-bizottsági elnök, Sulyok István, ig.-bizotts. jegyző.“

II.

A nagyváradi ev. reform. leányinternátus költségelőirányzata az 1901—1902. tanévre.

		korona	fil.	korona	fil.
	I. Szükséglet.				
	a) Személyi kiadás:				
1	Igazgatónő évi tiszteletdíja	1000	—		
2	Házvezetőnő évi tiszteletdíja	400	—		
3	Intézeti orvos évi tiszteletdíja	100	—		
4	Cselédek fizetése	520	—	2020	—
	b) Dologi kiadás:				
1	Élelmi czikkek	6021	—		
2	Szűnidei átalány igazgatónő és házvezetőnőnek .	160	—		
3	Tűzifa felvágatással	900	—		
4	Világítás	400	—		
5	Adó, biztosítás, posta	150	—		
6	Beszerzési tárgyak	100	—		
7	Épület fentartása	140	—		
8	Előre nem láthatók	300	—	8171	—
	Összesen:			10191	—
	II. Fedezet.				
1	Ellátási díjból:				
	22 növ. à 300 kor.	6600	—		
	8 növ. à 400 kor.	3200	—		
	1 növ. à 500 kor.	500	—		
	1 növ. à 200 kor.	200	—	10500	—
2	Orvosi stb. díjjárúlék			448	—
3	Zeneszerek használati díja				
4	Mosatási költség visszatérítése				
	Összesen:			10948	—

Jegyzet. Az 1901—1902. tanévre esedékes egyházkerületi 2000 korona segély, amely eddig az internátusi háztartás „fedezet“ rovatában rendszerint felvétetett: ezuttal figyelmen kivül hagyatott.

	III. Egyenleg.				
	I. Fedezet	10948	—		
	II. Szükséglet	10101	—		
	Maradvány	757	—		

Elfogadtatott az ig. bizottság 1901. évi aug. hó 20-án tartott ülésében.

Ritoók Zsigmond,
igazg. bizotts. elnök.

Sulyok István,
előadó.

III.

„Kivonat a nagyváradi ev. ref. leány-internátus ig. bizottsága 1901. évi aug. hó 20-án tartott ülésének jegyzőkönyvéből.

Az 1893. év folyamán az internátus czéljára kibocsátott gyüjtő-íveken jegyzett s többszöri figyelmeztetés és felhívás után is fizetetlen évjáradékok tárgyában az illetékes esperes urak véleményezését az elnökség beterjeszti.

Az esperesi véleményezés folytán, mivel a megejtett nyomozás szerint a 48. sz. gyüjtő-íven Porumb Nesztor ajánlatából fennálló 2 kor.; továbbá az 1855. sz. gyüjtő-íven Szemes József 200 kor. alapítványából fizetetlen 100 kor., valamint az 1153. sz. gyüjtő-íven Kintér Imre 60 koronás ajánlata és Fodor Gyula nyug. tanító 8 kor. hátraléka, végül a 935. sz. gyüjtő-íven Friedmann Gizella ajánlatából fennlevő 2 korona bevehetetlennek mutatkozik: az ig. bizottság a fentartó egyházmegyék közgyűléséhez azon felterjesztéssel járul, hogy a fentebb kitüntetett követelések törlését, a fenforgó indok tekintetbe vételével, elrendelni s határozatáról az ig. bizottság elnökségét értesíteni méltóztassék.“

Egyházmegyei közgyűlésünk az igazgató bizottság jelentését, mely az intézet megerősödéséről és biztos fejlődéséről tesz bizonyságot, a jelentésben említett intézkedésekkel együtt, jóváhagyólag veszi tudomásúl; az 1901—1902. évi költségvetési előirányzatot elfogadja és megerősíti, végül a kitüntetett követeléseknek a fenforgó indok alapján leendő törlését, az ig. bizottság elnökségének erről történendő értesítését, valamint a jelentésnek és előirányzatnak egész terjedelemben jegyzőkönyvbe foglalását s megerősítés végett az egyházkerületi közgyűléshez intézendő felterjesztését elrendeli.

52. A bihari egyházmegye esperesi hívatala megküldi a Nagyváradon felállítandó tanitóképző intézet ügyében kiküldött nagybizottság 1901 április 9-én Nagyváradon tartott ülése jegyzőkönyvének másolatát.

Nevezett jegyzőkönyv részletes tudósítással szolgál arról, hogy a felállítandó intézet czéljaira eszközölt gyűjtés tisztességes eredményt mutat fel eddig is, habár a gyűjtőívek nagyobb része még elszámolatlan. Elismerést érdemelnek a bihari és nagyszalontai egyházmegyék, melyek az ügy iránt való buzgóságnak különösebb jeleit mutatják.

A bihari egyházmegyében évjárulékos ajánlat 1613 korona alapítvány 2800 korona, egyszersmindenkori adományúl 1308 korona 59 fillér tétetett, melyből április 1-ig befolyt: ajánlat: 294 korona, alapítványból 760 korona, adomomány 1303 korona 59 fillér, összesen 2357 korona 59 fillér. A nagyszalontai egyházmegyében évjáradékos ajánlat 2100 korona, alapítvány 1600 korona, egyszersmindenkori adomány 599 korona 06 fillér, a pártoló egyesület részéről 579 korona 86 fillér tétetett; amelyből befizettetett: ajánlatban 341 korona, alapítványban 1600 korona, adományban 599 korona 06 fillér, pártoló egyesülettől készpénzben 562 korona 08 fillér, számlában 17 korona 78 fillér, együtt 3102 korona 14 fillér. Az érmelléki egyházmegyében évi ajánlat 210 korona, adomány 182 korona 14 fillér, amely együtt 392 korona 14 fillérban befizetve lett. A három egyházmegyén kivül tétetett egy 1 koronás évjáradékos ajánlat és egyesektől befolyt 1613 korona 56 fillér adomány.

A bihari egyházmegye ajánlatot tett, hogy az intézet egyik tanári fizetésének kiegészítése czéljából a lelkészi gyámintézet részére adományozni szokott államsegély 50%-át (500 korona) mindaddig, mig azt élvezi, rendelkezésre bocsátja.

Az érdekelt egyházmegyék kéretnek a további gyűjtésben való buzgólkodásra s a lelkészek, kik az ívekkel eddig el nem számoltak, az esperesi hivatalok útján, egyebek pedig hírlapi úton az elszámolásra figyelmeztetnek. Az évjáradékos ajánlattevők, kiknél az ajánlat időtartama kitüntetve nincs, e hiány pótlására kéretnek.

A bihari és n.-szalontai egyházmegyékben létesült „pártoló egyesületek“ részéről megindított működés örvendetes tudomásúl szolgál s az érmelléki egyházmegye újból felhivatik egy ily pártoló egyesület mielébbi megalakítására.

A nagyváradi „jótékony prot. egyesület“ által tervbe vett s miniszterileg engedélyezett tárgysorsjáték ügyében az esperes urak felkéretnek, hogy az egyházak és lelkészek tájékoztatása mellett oda hatni szíveskedjenek, hogy a sorsjegyék a legnagyobb buzgósággal értékesíthetők legyenek.

A befolyt összegek nyilvános nyugtázásával az előadó megbízatik. A pénztár megvizsgálására pénztárnok és előadó közbenjöttével Ritoók Zsigmond elnöklete alatt Kiss Elek és Miskolczy Árpád tagok kiküldetnek. Az épitkezés és a tanszékek felállítására vonatkozó előmunkálatok megkészítésére bizottság alakíttatik, melynek tagjai Ritoók Zsigmond elnöklete alatt Széll Kálmán, dr. Balogh Elek, Némethy Károly, Sulyok István és Szemes Imre.

A nagybizottság örömmel értesül annak bejelentéséről, hogy Biharmegye ez évi márcziusi közgyűlésében a felállítandó intézetnek 1000 korona egyszersmindenkori segélyt szavazott meg, kilátásba helyezve, hogy a megye erejéhez mérten, a szükséghez képest a további évi segélyezés elől sem zárkózik el.

Közgyűlésünk a Nagyváradon felállítandó ev. ref. tanítónőképző intézet ügyében kiküldött és eddig eljárt nagybizottság jelentését, a tett intézkedésekkel együtt, örvendetesen veszi tudomásúl, a kért támogatást továbbra is megigéri s különösen a további gyűjtés és elszámolások, valamint a tárgysorsjáték ügyében teendő intézkedések foganatosítására az esperesi hivatalt felkéri és megbízza.

53. Egyházmegyénk tanácsbírói értekezlete f. é. augusztus 21-ről beterjeszti véleményes jelentését a zsinat által alkotandó s felekezeti iskoláinkat biztosító egyetemes fentartó alap létesítése tárgyában.

Egyházmegyénk közgyűlése — az értekezlet megállapodásához képest — bármennyire óhajtja is, hogy hitfelekezetünk egy országos iskola fentartó alappal birjon, de miután ez alap létesítésére semmiféle anyagi erő nem áll rendelkezésre, s mert az önmegadóztatás további fokozása már az e nélkül is nagy egyházi adóterhek szaporításával járna: a kivánt iskolai alap létesítését ez idő szerint nem tartja lehetőnek, s erről szóló jelentését 27/1901. sz. egyházker. végzés értelmében a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez fölterjeszti.

54. A lelkészi könyvtárak felállítása tárgyában az egyházkerület 31/1901. sz. végzése, jelentés beadására hívja föl az egyházmegyéket.

Egyházmegyénk közgyűlése fentartja e tárgyban 15/1901. sz. a. hozott végzését s azt a főt. egyházkerületi közgyűlésre fölterjeszti.

55. Az egyházkerület 52/1901. sz. végzésére útalással olvastatott a nem ev. ref. iskolákba járó ev. ref. növendékek vallásos oktatása tárgyában esperes által beterjesztett javaslat, melyet is egész terjedelmében elfogadván és magáévá tevén egyházmegyei közgyűlésünk, kimondja, hogy:

„A nem felekezetünk nyilvános iskoláiba járó ev ref. növendékek vallásos oktatására és ezen vallásos oktatás díjjazására nézve, a tiszántúli egyházkerület 159 1896. sz. végzésében foglalt javaslatot óhajtjuk életbeléptetni; nevezetesen:

1. az elemi iskolásokra nézve, ha

a) más felekezeti nyilvános iskolába járnak, vallásos oktatásukról a helybeli ev. ref. egyház presbyteriuma gondoskodik az egyházi törvény 420. §-a értelmében.

b) Ha állami vagy községi iskolába járnak, az iskolát fentartó állam vagy község gondoskodik a nyilvános iskolájába járó ev. ref. növendékek vallásos oktatásáról, és annak megfelelő díjjazásáról, — az egyház által választott vallástanítókat alkalmazván.

2. Az elemi iskolánál magasabb fokú nyilvános iskolákba (gazdasági-, iparos-, kereskedő- vagy középiskolákba és az ezeknek megfelelő tanintézetekbe) járó ev. ref. növendékek vallásos oktatásáról és ezen vallásos oktatás díjazásáról, az egyetemes ev. ref. egyház gondoskodik, — a vallástanítókat az államtól kérendő és nyerendő segélyből díjazván.

3. Az elemi iskolai vallástanításért, heti 1 óráért 50 korona,

a magasabb tanintézetekben végzett vallástanításért, heti 1 óráért 80 korona díj adassék.“

E végzésben foglalt javaslat a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésre fölterjesztetik.

56. Az egyházmegyei tanácsbirói értekezlet, hivatkozva a tiszántúli egyházkerület közgyűlésének 53 1901. jegyzőkönyvi számában foglalt, s a csonka- és kegyeleti évek korszerű s egyöntetű rendezése tárgyában az esperesi kar véleménye alapján hozott végzésére: egészben magáévá teszi az esperesi kar véleményét, s azt elfogadásra ajánlja.

Egyházmegyénk közgyűlése az 53 1901. sz. egyházkerületi végzésben közzétett, s a csonka- és kegyeleti év rendezésére vonatkozó véleményét az esperesi karnak — beható tanácskozás után — általában magáévá teszi, és pedig a gróf Tisza István egyházmegyei tanácsbíró szótöbbséggel elfogadott azon módosításával, hogy

„a fizetés kiegészítésben nem részesülő állomáson, a segéd- vagy a helyetteslelkész pénzfizetése az egyházmegye pénztárából fedeztessék.“ Az esperesi kar módosított javaslatáról szóló ezen jelentését azzal az óhajtással terjeszti föl a főtiszteletű egyházkerület közgyűléséhez, hogy a csonka- és kegyeleti év ilyen értelemben szabályoztassék.

57. Az egyházmegyei tanácsbírói értekezlet, hivatkozva a főt. egyházkerület 48 1901 sz. végzésére, az esperes által készített s a zsinati tárgyakra vonatkozó javaslatot beterjeszti s elfogadásra ajánlja.

Egyházmegyénk közgyűlése, a zsinati tárgyakra vonatkozó s esperes által készített javaslatot magáévá teszi, s azt, mint ilyet, a főtiszt. egyházkerületi közgyűlésre fölterjeszti. E javaslat értelmében:

„Mindenekelőtt azon óhajtását fejezi ki egyházmegyénk, hogy a közelebbi zsinaton egyházi törvényünknek azon részei vétessenek módosítás vagy pótlás alá, amelyek az idők folyamán szerzett tapasztalat folytán magyarázatot igényelnek, vagy a változott viszonyok következtében új intézkedést tesznek szükségessé.

Ezen általános megjegyzés után:

1. Első sorban szabályozandónak tartjuk az egyházi adózás vagy teherviselés ügyét, kapcsolatba hozva azt az 1848. évi XX-dik t.-cz. szellemében országos törvény által folyóvá teendő államsegélylyel, oly módon, hogy a most folyamatban levő munkálatokban kimutattatván a magyar ev. ref. egyház egyes egyházainak összes szükséglete, s ezzel szemben az egyes egyházak tagjainak az állami egyenesadó alapján, a vagyonosság tekintetbe vételével eszközölt osztályba sorozása útján reájok kivethető személyi és vagyoni adó maximális összege;

az eképen okmányokkal igazolt szükséglet és fedezet egybevetésénél egyes egyházakban mutatkozó hiányok egész összege képezze a magyar ev. ref. egyháznak az egyház tagjai által nem fedezhető összes szükségletét.

Ennek fedezésére az 1848: XX. t.-cz. szellemében a vallási egyenlőség és viszonosság

elvénél fogva, de az egyes vallásfelekezetek különböző természetének és szervezetének kellő figyelembevételével, államsegély bocsáttassék a magyar ev. ref. egyház egyetemének rendelkezésére, és pedig az egyház autonom jogának teljes fentartásával és nem esetről-esetre megszavazandó budget-tételben, hanem egyszersmindenkorra szóló országos törvényben.

S amennyiben Magyarország jelen pénzügyi helyzete nem engedné meg azt, hogy ezen államsegély egész összegében már most folyóvá tétessék: évek sorozatára beosztva mondassék ki és biztosíttassék az országos törvényben az évenként emelkedő összegben folyóvá tett államsegély, — és annak tőkéje m. kir. állampapirban bocsáttassék a magyarországi ev. ref. egyházkerületeknek, illetőleg azoknak megbízásából a magyarországi ev. ref. konventnek rendelkezésére.

2. A lelkészek minősítésénél (184. §.):

a minősítő évek a képesítő első vizsgálat sikeres letevésétől számittassanak, mert hiszen a képesítő első és második vizsga közötti egy esztendő tényleg gyakorlati és szolgálati év, amely nélkül a második vizsga le sem tehető.

Ennek tekintetbevételével szövegezendő a 185. §.

A 186. §. utolsó bekezdése világosabban és minden más magyarázatot kizárólag szövegeztessék.

3. A 237. §. helyett, a tiszántúli ev. ref. egyházmegye esperesi karának a csonka- és kegyeleti évre vonatkozó javaslata (53 1901 sz. egyházkerületi végzés) igtattassék — egyházmegyei közgyűlésünk módosításával — az egyházi törvénybe.

4. Ha az egyházi fegyelemre vonatkozólag újabb intézkedések vétetnének fel egyházi törvénykönyvünkbe: kívánjuk, hogy azok a keresztyéni szeretet örök törvényével és a protestantismus szellemével megegyezők legyenek és kizárják az ezekkel homlokegyenest ellenkező olyan megtorló intézkedéseket, minő pl. a sákramentomoktól — keresztség, úrvacsora — eltiltás, — az ev. ref. egyházból való kirekesztés.

5. A köznevelési és közoktatási szervezet megfelelő helyére, magába a törvénybe beiktatandó, hogy:

a) a rendes tanítók és tanárok, állomásaikat a tanév kezdetén foglalhatják el, és azokat tanév közben el nem hagyhatják. A tanév közben beállott változások (halálozás, nyugdíjazás, ítéleti elmozdítás folytán) ideiglenessel töltendők be.

b) A más felekezetűek nyilvános iskolájába (legyenek azok elemi-, középiskolák, vagy ezekkel egyenfokú nyilvános felekezeti iskolák) járó ev. ref. növendékek vallásos oktatásáról, az egyetemes ev. ref. egyház gondoskodik, a vallástanítókat az államtól kérendő és nyerendő segélyből fizetvén.

58 Tárgyaltatott a lelkész gyámintézeti választmány Nagyszalontán 1901. évi augusztus hó 21-én tartott üléséből intézett 6. számú felterjesztés.

Kutasi Károly tanárképző intézeti hallgató kéri egyházmegyénk közgyűlését, hogy bár 20-ik életévét 1900. évi november 22-én betöltötte és 1900. évi deczemberről is kivételesen gyámintézeti segélyt kapott, hogy még két éven át, míg egyetemi hallgató lesz, ezen gyámintézeti segélyben részesíttessék.

Elnök a kérvényt véleményezés végett terjeszti a lelkészi gyámintézet választmányhoz.

A gyámintézeti alapszabályok 13., 14. §-ai a kérés teljesítését kizárja s így gyámintézeti választmányunk azon javaslattal terjeszti elő a kérvényt egyházmegyénk közgyűléséhez, hogy folyamodó kérvényét mellékeivel adja vissza.

Egyházmegyénk közgyűlése a gyámintézeti választmány javaslatához képest Kutasi Károly tanárképző intézeti hallgató kérését az alapszabályokhoz képest megtagadni kénytelen s kérvénye mellékleteit visszaadatni rendeli.

59. Tárgyaltatott a nagyszalontai ev. ref. egyházmegyei lelkészi gyámintézeti választmány N.-Szalontán 1901. évi augusztus 21-én tartott üléséből 7. sz. a. tett felterjesztés.

Elnökhelyettes, esperes előterjeszti, hogy az egyetemes convent rendelete folytán az állami fizetés kiegészítést élvező lelkészekre 1899. Januártól kezdődőleg a részükre

kiútalt congrua után úgy a 10% belépési járúlék, mint a 2½% tagsági díj kötelezőleg kirovatott.

Ezen alkalomból szükséges intézkedni választmányunknak a felől, hogy e. m. lelkészi gyámintézeti alapszabályunk értelmében az e czímen tett kirovások az illető e. m. gyámintézeti tagok által fedezendők-e vagy az e. m. gyámintézeti pénztár által.

Beható tárgyalás után, miután kétségtelen az, hogy az 53/1896. sz. a. jóváhagyott e. m. lelkészi gyámintézeti alapszabályok 2. §-ában kötelezőleg kimondatott az, hogy ha a lelkészi javadalom változás alá esik, akár leszáll, akár emelkedik, nem csak mint eddig 5 évi czyklusonként, hanem ezen időn belül is azonnal új osztályozásnak lesz helye és pedig úgy, hogy az osztályozás alapjául mindig azon összeg szolgál, melyben a lelkészi jövedelem az országos lelkészi gyámintézethez való járulás tekintetéből annak választmánya által hivatalosan megállapíttatott, s ezen alapon a 600 forintig (1200 korona) terjedő javadalom után 7 forint (14 korona), a 600—900 forintig (1800 korona) terjedő jövedelem után 14 frt (28 kor.), a 900 frton túl (1800 kor) terjedő jövedelem után 21 forint (42 kor.) lesz kiróva e. m. lelkészi gyámintézetünk javára tagsági díjul;

és mert az eképen az e. m. gyámintézet javára teljesített tagsági díj befizetések fejében kötelezte magát e. m. lelkészi gyámintézetünk, hogy tagjai után az országos lelkész-özvegy-, árva gyámintézet által kirótt esedékes járúlékokat saját pénztárából fedezi;

és mert évek során törvényes gyakorlata volt e. m. lelkészi gyámintézetünknek, hogy fizetés emelkedés esetén, illetőleg felsőbb osztályba belépéskor, az emelkedett jövedelem után eső különbözetet mindig az illető gyámintézeti tag sajátjából fizette:

mindezek alapján gyámintézeti alapszabályunk egyenes rendelkezéséből és szelleméből folyónak tartja választmányunk, hogy jelen concrét esetben és általában mindazon esetekben, midőn a lelkészi jövedelem emelkedik, az emelkedés után esedékes különbözetet, tehát a jelen esetben a congrua után esedékes belépési járúlékot, mint egyszersmindenkori befizetést, maga az illető gyámintézeti tag sajátjából fedezné, az emelkedett jövedelem, illetőleg a congrua után esedékes 2½%-os tagsági dijat pedig e. m. lelkészi gyámintézetünk pénztárából fedezné az illető e. m. tagok helyett az országos lelkészi gyámintézet pénztárába, természetesen úgy, hogy az illető e. m. lelkészi gyámintézeti tagok élvezett congruájuk vagy fizetés emelések után esedékes felemelt e. m. gyámintézeti tagsági dijat fizessék az e. m. lelkészi

gyámintézeti pénztárba, s mivel pedig a jelen évben három esztendőről 1899., 1900., 1901. évekről lett kivetve a már élvezett congrua után az országos lelkész özvegy-árva gyámintézet javára az évi 2½%-os tagsági díj, méltányosnak tartja választmányunk, hogy az e czímen most utólagosan 3 évre kivetett 2½%-os tagsági díjak az e. m. lelkészi gyámintézet pénztárából fedeztessenek az illető congruát élvező e. m. lelkészi gyámintézeti tagok helyett, azon kötelezettség mellett, hogy ők viszont csupán a folyó 1901. évtől kezdve lesznek kötelesek a congrua által felvett lelkészi jövedelem után esedékes e. m. lelkészi gyámintézeti tagsági díjat fizetni.

Jelen határozat, mint javaslat, egyházmegyénk közelebbi közgyűléséhez felterjesztendő.

Egyházmegyénk közgyűlése a gyámintézeti választmány felterjesztését egész terjedelmében magáévá téve, azt határozati erőre emeli s jegyzőkönyvébe felvenni rendeli.

60. Bél-Zerindi lelkész 22. sz. a. beterjeszti az egyház azon kérvényét, melyben engedélyt kér, hogy a tarthatatlan állapotban levő lelkészlakás kijavítására 800 korona kölcsönt vehessen fel s a lelkészlak kijavítását 1176 korona költséggel a csatolt terv és költségvetés szerint eszközölhesse, melynek fedezetéül szolgál 800 korona ideiglenes kölcsön és az egyház által e czélra kimutatott 400 korona. Végül kéri, hogy a 2000 korona tőkesegély elsőrendű szükségletnek jelentessék ki az egyházmegye és egyházkerület által s ezen összeg 1902. év tavaszán a közalapból folyósíttassék. Csatolva presbyteriumi, egyházközségi végzés, hatósági bizonylat, hogy a lelkészlakás tarthatatlan állapotban van, terv és költségvetés.

A beterjesztett terv és költségvetés alapján, mivel a presbytérium a politikai hatóság bizonyítványával is igazolta a lelkészi lak tetőzet tarthatatlan állapotát s azt feltétlenül szükséges javítani, különben pár hónapig sem lesz az lakható, egyházmegyénk közgyűlése a bélzerindi lelkészlak javítását engedélyezi s ennek 1716 koronában kimutatott javítási költsége fedezetére az egyházmegyei lelkészi gyámintézeti pénztárból 800 korona ideiglenes kölcsön felvételét, az 1900. évi pénztári maradványból 150 korona, a folyó évre felvett épület javítási költség 80 korona, a folyó évben bevett földhaszonbér 163 korona 40 fillér és az egyház

földjén a folyó évben termett 8 m. mázsa búza eladásából befolyó 96 koronányi összeg felhasználását engedélyezi, egyben kötelességévé teszi a bélzerindi presbytériumnak, hogy az építkezésnél gondos felügyeletet, ellenőrzést gyakoroljon, az építési anyagokat előzetesen vizsgáltassa meg s az építés befejeztével azt átvétel előtt felülvizsgáltassa s mindezekről az esperesi hivatalhoz jelentést terjeszszen elő.

Készséggel teljesíti egyházmegyénk közgyűlése a presbytérium abbeli óhaját is, hogy az általa még 1897-ben kért 2000 korona tőkesegélyre nézve annak első rendű szükségletét kimondja s a főtiszteletű egyházkerület útján a nagyméltóságú conventnek a kérés teljesítését a legmelegebben ajánlja.

61 Tárgyalás alá vétetett az egyházi ingatlanokon levő beruházásokról szóló szabályrendelet, — mely egyházmegyénk 27/1901. sz. határozata értelmében kellő számban kinyomatott s az egyházmegyei közgyűlés tagjai közt előzetesen kiosztatott. Kapcsolatban ezzel olvastatott Széll Kálmán esperesnek e tárgyú indítványa, mely az egyházi ingatlanon való beruházásra vonatkozólag egyházmegyénk 3/1876. sz. végzését kívánja fentartani némi korszerű módositással.

Egyházmegyénk közgyűlése a kinyomatott szabályrendelet-tervezet mellőzésével esperes indítványát fogadja el, s az egyházi ingatlanokon levő beruházásokról a következő szabályrendeletet teszi kötelező erejűvé:

A) Az egyházi hivatalnokok számára szükséges építkezéseket s azoknak javításait a beltelkeken, mindenütt és mindig maga a tulajdonos egyház tartozván teljesíteni: a beltelkeken az egyházi hivatalnokok által tett beruházások megtérítése, csakis a gyümölcsfákra szoritkozik, — és itt a 4—10 évek közti életképes oltvány darabonként 80 fillérjével, a tíz éven felüli életképes oltvány darabonkánt 2 koronájával téritendő meg. A nem oltott, de életképes termő magoncz gyümölcsfák, korra való tekintet nélkül 40 fillérjével térítendők meg. A megtérítendő fák száma összesen 100 darabban, mint maximumban állapíttatik meg, — ezen felül megtérítés nem követelhető. — Diszfák, cserjék kár-

térítés tárgyát nem képezik; azonban úgy ezek, mint a 4 éven aluli oltványok és magonczok távozáskor elvihetők, — kivételével a termő hasznos cserjéknek, u. m. pöszméte, ribizli, málna, őszi baraczk, — melyeknek, valamint az álló fáknak távozás alkalmával leendő megrongálása vagy elpusztitása, vagy elvitele: fegyelmi eljárás terhe alatt tiltatik.

B) Külsőségeken, de csak ott, hol legalább is 20 hold föld van az egyházi hivatalnok használatában, az egyházi hivatalnok által saját költségén épített, egy szobából, konyhából, kamarából és 8 nagy jószágra számított istállóból álló gazdasági épület és egy kút megtérités tárgyát képezi; — úgyszintén a gazdaságban ültetett legalább 4 éven felüli haszonfa; továbbá a földek rendszeres trágyázása, valamint a rendszeresen készített luczernás is, ha azokat legalább 3 éven át nem használta az illető egyházi hivatalnok. Azonban megtérítésre csak úgy tarthat igényt, ha a trágyázás, s illetőleg luczernás készítése rendszeres volt és a helybeli presbyterium tudtával és bizonyítása mellett történt.

C) hazai vagy közvetlen termő szőllővesszővel telepített szőllőért semmi esetben sincs helye a megtérítésnek; míg az amerikai alanyon (riparia-félék) készült telepített szőllő és annak összes telepítési költsége az utód részéről visszatérítés tárgyát képezi, de soha semmi esetben sem követelhető az egyházon.

Hogy a telepítési költségek biztosan megállapíthatók legyenek, a föld felforgatása, az oltványok beszerzési értéke, beültetési napszám stb. összegét igazolni kell a presbyterium előtt, s az összeget presbyteri jegyzőkönyvbe kell vétetni oly czélból, hogy a telepítési összeg megállapítása, a hivatali elől vagy örökösei és az utód között kérdés vagy per tárgyát ne képezze. Ez összeg megállapítása csak azon arányban eszközölhető, amely arányban a telepítés sikerült; mely arányt a megtérítéskor s a felek egyezségének meghiusulása esetében, bizottság állapítja meg.

Az oltvány szőllő telepítési költségeinek visszatérítési kötelezettsége, a telepítés kezde-

tétől számított hét év után megszünik, mert ekkor visszatérítés nélkül megy az át az utód használatába.

A sikerült telepítés költségei a telepítés kezdetétől számított 2 éven belől, egész összegökben téríttetnek meg.

A telepítés után eltelt 2 esztendő után következő mindenik év, — akár termett a szőllő, akár nem — a telepítési költség egy ötödrészét téríti vissza; úgy, hogy az eltelt évek száma határozza azt meg, hogy a két év után, távozás vagy elhalás esetén hány ötödrész követelhető azért visszatérítésül.

Szőllőtelepítésnél 1200 négyszögöl azon legnagyobb terület, melyért visszatérítés követelhető.

Azon szőllőkben, melyek legalább 300 □ öl területűek és okszerű művelés alatt állanak, a gazdasági czélokra épült pajták és borházak csak annyiban képezik visszatérítés tárgyát, amennyiben 100 koronánál többe nem kerültek.

A szőllőkarók értéke nem számítható a szőllőtelepítés költségeihez, hanem szabad egyezkedés tárgyát képezi, mi ha létre nem jő, az elől vagy örökösei, szabadon rendelkezhetnek a szőllőkarókkal, mint sajátjukkal.

D) A megtérítés vagy visszatérítés a talált becsérték alapján eszközlendő.

Ha a felek közt megegyezés nem jő létre, a becslést mindenkor 3 tagú küldöttség teljesíti, melybe egy tagot a távozó egyházi hivatalnok vagy az elhaltnak jogutóda, egy tagot az újonnan belépő egyházi hivatalnok választ, — egy tagot az egyházmegyei elnökség nevez ki. Ezen küldöttség, mint választott bíróság jár el, eljárásáról jelentést tesz az egyházmegye elnökségéhez. Ha a küldöttség ezen eljárása ellen az illető felek valamelyike 15 napon belül panaszt ad be az egyházmegye elnökségéhez: a megtérítés ügyében az egyházmegye közigazgatási bírósága dönt az egyházi törvény 300. §. 7. és 8. pontja értelmében.

62. Olvastatott a n.-szalontai ev. ref. egyházmegye 1901 aug. 28-án tartott tanügyi bizottsági ülésének az egyházmegyei közgyűlésre beterjesztett következő jelentése:

Jegyzőkönyv,

felvétetett N.-Szalontán 1901 aug. 28-án, az egyházmegyei tanügyi bizottság rendes gyűlésén.

Jelen vannak: Széll Kálmán esperes, elnök; Böszörményi Lajos alelnök; Nagy Imre, Sípos Imre tanácsbírák; Bagdi János, Váczy Sándor körlátogatók; Szabó István előadó.

a) Elnöklő esperes szívélyesen üdvözölvén a tanügyi bizottság megjelent tagjait, a gyűlést megnyitja; egyúttal felhívja a bizottság előadóját, hogy a tavaszi gyűlésről elmaradt jelentését ez alkalommal tegye meg.

b) Előadó felolvassa jelentését, mely is a következő:

Nagytiszteletű egyházmegyei tanügyi bizottság!

Mivel ez alkalommal kezeim között vannak úgy a dékáni, mint a kanonika vizitáció jelentései és táblás kimutatásai: egyházmegyénk népiskoláinak állapotát az 1900—1901-iki egész isk. évről van szerencsém a következőkben feltüntetni:

Az isk. körlátogatók és az egyházlátogatók felkeresték ez évben egyházmegyénk összes népiskoláit, kellő körültekintéssel és alapossággal megvizsgálták azokat s a jelentőívek tanúsága szerint megtették elismerő vagy kifogásoló észrevételeiket.

Jelenleg a n.-szalontai e. megyében, egyházunk kebelében működik összesen 99 tanító, ugyanannyi iskolában; ezen kivül állami tanítók vannak: *F.-Tót*, *Remete*, *Sonkolyos*, *Jánosfalva*, *Lippa*, *Széplak*, *Kisháza* községekben; az *aradi* iskolák községiek; a *belényesi* leányiskola állami; mindezekben a vallás- és énektanítás vétetik számon.

A fentebb jelzett 99 tanító közül okleveles 76, igazolványos 12, kibocsátással bíró 5, segédlelkészi képesítettségű 3, képesítéssel nem bír 3, és pedig a m.-gyáni fi-, m.-sasi fi- és tárkányi leánytanítók, kik azonban csak ideiglenes minőségben vannak alkalmazva. Hivatalában állandó tanító van 86, ideiglenes 13, segédtanító jelenleg nincs. Hivatali éveiknek száma váltakozik 1—48 esztendő közt, fizetésük pedig 600 és 1950 korona közt. Csak 1 osztályt vezet 14 tanító, 2-őt 15, 3-at 1, 4-et 19, 5-öt 23, 6-ot 27 tanító. Csak fiúkat tanít 37, csak leányokat 34, fiúkat és leányokat együtt 28; az A) tantervet használja 21, B)-t 15, C)-t 63. Kitűnő eredménynyel tanít 21, jelesen 36, elegendően 40, nem elegendően 2, (az anti vegyes- s a f.-gyarmati fiúiskola tanítója, kik lemondásukat be is adták.

Egyházmegyénkben a 6—12 éves iskolakötelesek összes száma 9290; ezek közül oktatásban részesül 8533; az iskolát idő előtt elhagyta 410; iskolába soha nem járt 347; egyházunk iskoláiba jár más vallású növendék 379.

A túlnépes iskolák most is gyakoriak; 16 egyháznak 27 iskolájában a létszám 100—156 között áll; ezen egyházak: *Ant* (vegyes iskola 113 növendék); *Bajj* (v. 134); *B.-Újlak* (v. 104); *B.-Böszörmény* (III—VI. oszt. nagyobb fi 104; III—VI. oszt. nagyobb leány 106); *E.-Gyarak* (v. 129); *F.-Gyarmat* (f. 113, l. 100); *Gyanta* (l. 115); *Komádi* (I—VI. oszt belső leány 156; I—VI. oszt. külső l. 120, I—VI. oszt. belső fi 110); *K.-Gyán* (I. oszt. v. 108); *M.-Homorog* (v. 124); *N.-Szalontán* 5 egyes osztály növendékszáma üti meg vagy haladja túl a 100-at; *N.-Zerind* (f. 109); *Sarkadon* 3 egyes osztály lépi túl a 100-at; *Szentleányfalva* (v. 120); *Tenke* (I., II. oszt. v. 111); *Ugra* (f. 120, l. 107).

Ezek között is a legnépesebbek: a *komádii* I—VI. oszt. belső leány- (156), *bajji* (134), *e.-gyaraki* (129), *m.-homorogi* (124) osztatlan vegyes iskolák.

Ami az iskolák közegészségi viszonyait, felszereltségét és szellemi életét illeti, azt mondhatjuk, hogy amily mértékben a fokozatos fejlődés kívánalmai előtérbe lépnek, ép oly mértékben igyekeznek egyházaink — anyagi erejök mértéke szerint — e kívánalmaknak eleget tenni. A legtöbb tanterem elég tágas; elég világos; 96 tanterem közül 52 — tehát felénél több — törvényszerű, 37 kielégítő, 7 tűrhető. Az iskola helyisége és a tanító lakása kivül-belől tisztán van tartva mindenütt. Iskolai anyakönyvek, felvételi s mulasztási naplók vannak és rendben vezettetnek; az egyházkerület által kiadott vezér- és tankönyvek használtatnak kivétel nélkül mindenütt. A kötelező tanterv megtartása mellett a tanítók helyes módszer szerint vezetik iskoláikat. A növendékek egészségi állapota ez évben átalában jó volt, 5 egyházban *(Fenes, N.-Harsány, Gyanta, Komádi, Tárkány)* akadályozta a szórványosan fellépett vörheny, himlő, kanyaró a rendes tanítás menetét 2—3—4 hétig.

Ismétlő iskola van 35 egyházban; és pedig: általános ismétlő 22 helyen, gazdasági ismétlő 13 helyen; a nagyobb népességű városokban levő egyházainkban az ottani felső nép-, polgári- vagy iparostanoncz-iskolák pótolják az ismétlő iskolák hiányát. *Ismétlő iskola nincs: Agyán, B.-Zerinden, B.-Sebesen, Fenesen, K.-Apátiban, Tárkányban.*

Iskolai könyvtár 8 egyház kivételével mindenütt van; nincsen könyvtár: *Szintyén, Anton, B.-Újlakon, Csermőn, K.-Peregen, N.-Peregen, M.-Sasson, S.-Keresztúron.*

Faiskola van 18 egyházban, és pedig 8 helyen községi faiskola, 10 helyen pedig ez az egyház tulajdonát képezi; ezekből jelentékenyebb bevétel csak *Tenkén* van felemlítve, ahol is 30 korona kiadással szemben 80 korona bevétel volt.

Külön testgyakorló tért csak 5 egyház mutat ki *(Erdőhegy, F.-Gyarmat, M.-Gyorok, N.-Zerind, Szemlak)*; valószínű azonban, mit a n.-zerindi 10 □ méternyi jelzés igazolni látszik, hogy e gyakorló terek nem külön állanak, hanem ez 5 egyházban is épp úgy, mint a többiekben, majdnem mindenütt az iskolák, illetve tanítói lakások udvarai szolgálnak a gyermekeknek játszóhelyekül.

Áttérve az egyes helyeken tapasztalt hiányokra és kifogásolható esetekre, ezek a következők:

Agya mindkét iskolája homályos; a fiiskolában kevés vezérkönyv van; a leányiskolában mind hiányzik; a leánynövendékek tankönyvekkel nem kellően vannak ellátva; taneszköz kevés van.

Ant iskolája taneszközökkel hiányosan van ellátva; a tanítás nem elegendő (lásd az esperesi jelentést).

Bajj iskolájában a fegyelem laza; taneszközökkel gyengén van felszerelve.

B.-Újlak tanterme túlzsúfolt, alacsony, szűk; taneszközök hiányosak; múlasztás tetemes (lásd esp. jel.)

B.-Zerinden vezérkönyvek csak részben vannak; új mértékeszközök hiányzanak.

B.-Sebesen több vezérkönyv hiányzik; tanító betegsége miatt az előhaladás csekély.

E.-Gyarak iskolája zsúfolt; vezérkönyvek hiányosan vannak; számológép nincs.

F.-Gyarmat fiú- és leányiskolája zsúfolt; taneszközök hiányosan vannak; fegyelem nincs; értelem fejlesztésben semmi siker (lásd esp. jel.)

Fenesen több vezérkönyv hiányzik; a növendékek tankönyvekkel hiányosan vannak ellátva; múlasztás tömeges.

Gyanta mindkét tanterme zsúfolt; az egyes osztályok növendékeinek száma feltűnően aránytalan (lásd az esperesi jelentést.)

K.-Peregen, N.-Peregen vezérkönyvek nincsenek kellő számban.

Komádi belső fiú- s külső leányiskolája túlzsúfolt; ez utóbbi homályos is.

K.-Apátiban pár vezérkönyv hiányzik.

K.-Gyán vegyes iskolájában gyenge a tanítás eredménye (lásd esp. jel.)

M.-Homorog tanterme zsúfolt.

M.-Gyorokon anyakönyv, felvételi s múlasztási napló nem vezettetik; vezérkönyvek, taneszközök nincsenek kellő számban.

Okány nagyobb fi- és leányiskolájában a vallástanon kivül minden vezérkönyv hiányzik.

S.-Keresztúron taneszközök hiányosak; tankönyvekkel későn láttattak el a növendékek; a múlasztás nagymérvű.

Szentleányfalván a legtöbb vezérkönyv hiányzik; taneszköz kevés van.

Tamásdán pár vezérkönyv hiányzik.

Tárkányban vezérkönyvek, taneszközök hiányosan vannak; a növendékek nincsenek kellően ellátva tankönyvekkel.

Tenke vegyesiskolája gyenge; fegyelemtartás nincs (lásd esp. jel.).

Mivel a felsorolt egyházaknak iskolái csaknem kivétel nélkül hiányosan vannak ellátva taneszközökkel és vezérkönyvekkel, útasítsa az egyházmegyei közgyűlés az illető presbyteriumokat, hogy a szükséges taneszközökkel — ha egyszerre nem lehet — legalább lassanként szereljék fel iskoláikat; a vezérkönyveket pedig még a beálló iskolai év elején szerezzék be, és pedig külön-külön mindenik tanító számára; és ennek megtörténtéről jelentést tegyenek az esperesi hivatalnak.

Külön útasítandó az illető presbyterium, hogy:

Ágyán a tantermeknek világosabbá tételéről s a növendékeknek tankönyvekkel kellő időben ellátásáról gondoskodjék.

Anton az új tanítóval a tanításban történt múlasztást lehetőleg pótoltassa.

Bajjon a tanítótól szigorúbb fegyelemtartást kívánjon.

B.-Ujlakon a jelen türhetlen állapotok orvoslása s második iskola felállíthatása végett az államsegély megnyerését szorgalmazza.

B.-Sebesen a tanítói állás betöltéséről és a múlasztás helyrehozásáról gondoskodjék.

E.-Gyarakon, míg új iskola lesz, a szükséghez képest nehány padot készíttessen; számológépet szerezzen.

F.-Gyarmaton a tanítói állást töltse be, a múlasztást pótoltassa.

Fenesen a növendékeket tankönyvekkel kellő időben ellátni törekedjék.

Gyantán a fent említett aránytalanság megszüntetéséről gondoskodjék.

Komádiban — ha a múlt gyűlés útasításai megvalósúlnak — újabb intézkedés nem szükséges.

K.-Gyánban a vegyesiskola tanítóját szorgalmazza a múlasztás pótlására, s működését a presbyterium ellenőrizze.

M.-Homorogon nehány padot készíttessen a tanterembe.

M.-Gyorokon a szükséges anyakönyvet és naplókat szerezze be s rendben vezettesse.

S.-Keresztúron tankönyveknek kellő időben beszerzéséről gondoskodjék.

Tárkányban a növendékeket a szükséges tankönyvekkel láttassa el.

Tenkén szorgalmazza a vegyesiskola tanítóját múlasztása pótlására és szigorúbb fegyelem gyakorlására.

Amely egyházakban mindeddig nincs ismétlő iskola, névszerint: *Ágya, B.-Zerind, B.-Sebes, Fenes, K.-Apáti, Tárkány* peresbyteriumaival szemben felújítandó egyházmegyei közgyűlésünk azon múlt évi határozata, hogy az egyházak egyrészről maguk is gondoskodjanak ismétlők felállításáról, másrészről az államkormány ide czélzó intézkedéseinek megvalósítására segédkezet nyujtsanak.

c) Böszörményi Lajos — a n.-szalontai körben lelkészi dékán — hivatkozva sokféle elfoglaltságára, főleg pedig azon körülményre, hogy a szalontai egyház 13 iskolájában a téli félévi vizsgák ideje éppen összeesik a dékáni látogatás idejével, s a kettőt egymásután teljesíteni reá nézve nagyon terhes és fárasztó: lemond e körben viselt dékáni állásáról s kéri magát az alól felmentetni.

Tanügyi bizottságunk úgy véli e dolgot leghelyesebben megoldhatónak, hogy a 24 iskolát magában foglaló szalontai kört *ez idő szerint* ketté választja; és a szalontai iskolákban a dékáni tisztet teljesítse tovább is Böszörményi Lajos szalontai lelkész, társúl választatván melléje az állásáról lemondott és Nagyszalontáról eltávozott Kapéri Károly helyett Kiss István n.-szalontai tanító; a sarkadi és k.-gyáni iskolákra nézve pedig felkéri Balog Ambrus sarkadi lelkészt, hogy a társúl melléje választott Mikó Márton sarkadi tanítóval végezze a dékáni látogatást.

Tanügyi bizottságunk e jelentését, illetve jegyzőkönyvét azon kéréssel terjeszti a nagyt. egyházmegyei közgyűlés elé, hogy azt jóváhagyó tudomásúl venni, a benne foglalt javaslatokat helybenhagyni és határozati erőre emelni méltóztassék.

Egyházmegyei közgyűlésünk a tanügyi bizottság e jelentését, illetve jegyzőkönyvét teljes egészében tudomásúl veszi, a benne foglalt javaslatokat helybenhagyja és megerősíti, az egészet hitelesítettnek nyilvánítja, s azt teljes

egészében az egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyvébe igtatni és kinyomatni határozza.

63. Az egyházmegyei tanügyi bizottság — az egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottsághoz leendő eljuttatás végett — beterjeszti a törvényszerű egyházlátogatóság (canonica visitatio) által összegyűjtött népiskolai statiszt. adatok táblás kimutatásai alapján kidolgozott végösszegezését ez adatoknak az ehhez alkalmazott részletes jelentése kapcsában.

A népiskolai adatoknak végösszegezése és a hozzá kapcsolt részletes jelentés összes mellékleteivel együtt — az esperesi hivatal útján — az egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottsághoz felterjesztetni határoztatik.

64. Előterjesztetett az 1901. évi április 11-én 13. sz. a. kelt e. m. végzéssel kiküldött bizottság, következő jelentése:

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés!

A f. évi április 11-én tartott közgyűlés 13. sz. a. hozott határozatával azon megbízást nyertük, hogy az e. m. közszükségeit biztosító új adókulcs és a tiszteletdíjak rendezése tárgyában megokolt véleményes javaslatot terjeszszünk be a mostani közgyűlésre.

Tekintettel a hivatolt határozatban kifejtett azon körülményre, hogy a jelenleg érvényben levő adókulcs alapján kivetett összeg a szükségletet nem fedezi, — tekintettel továbbá arra, hogy az egyházmegyei tisztviselők tiszteletdíja más egyházmegyében sokkal magasabb, van szerencsénk javaslatunkat a következőkben megtenni:

A jelenlegi adókulcs alapján lélekszám szerint kitett 4 fillér emeltessék fel 5 fillérre; állapíttassék meg az esperes tiszteletdíja 1000, a főjegyzőé 100, az aljegyzőé 40, a közigazgatási pénztárnoké 100 koronában, ezen kivül az esperes által kiállított okmányokért az e. m. közigazgatási pénztár javára 4 korona pecsétdíj szedendő, ha azok szolgálati bizonyítvány, felhatalmazás vagy hivatali megerősítés tárgyában adattak ki.

Ezen javaslatunk elfogadása esetén az e. m. 1902-ik évi költségelőirányzata következő lenne:

Szükséglet:

1.	Egyházkerületi költség	1474	korona
2.	Esperes tiszteletdíja	1000	„
3.	Lelkészi főjegyző tiszteletdíja	100	„
4.	Lelkészi aljegyző tiszteletdíja	40	„
5.	Közigazgatási pénztárnok tiszteletdíja ...	100	„
6.	2 egyházmegyei gyűlés tartás költsége...	100	„
7.	2 egyházm. képviselőnek ker. gyűlésre	240	„
8.	Egyh. m. gyűlések jegyzőkönyvének nyomatására...	270	„
9.	Postaköltség	20	„
10.	Előfogati díj számvevőknek	20	„
11.	„ „ iskolalátogatóknak	30	„
12.	„ „ közigazg. pénztárnoknak...	20	„
13.	„ „ egyházlátog. küldöttségnek	272	„
14.	Egyházker. gyűlések jegyzőkönyvéért...	175	„
15.	Előre nem láthatókra...	200	„
	Összesen:	4061	korona.

Fedezet:

1.	80000 lélekszám után 5 fillérjével	4000	korona.
2.	Esperesi pecsétdíjakból	180	„
3.	Bekebelezési illetékekből	50	„
4.	Kintlevő régibb követelésekből remélhető évenként...	75	„
	Összesen:	4305	korona.

Összehasonlítás:

Szükséglet	4601	korona.
Fedezet	4305	„
pénztári maradv. mint egyenleg:	244	korona.

Indokolás:

Bár a népszámlálás adatai nincsenek még minden egyházra nézve pontosan megállapítva, de tekintettel arra, hogy a lelkészek által az espereshez az anyakönyvek alapján beterjesztett jelentések 85,139 lelket mutatnak ki egyházmegyénkben: nem tartjuk valószínűnek, hogy a végleges kimutatása 5139 léleknél nagyobb különbözetet tüntetne fel, ugyanazért a 80,000 lélekszámot megállapíthatónak s az

ennek alapján készített költségelőirányzatot már az 1902-ik évre elfogadhatónak véleményezzük.

Jogosnak tartjuk továbbá azt is, hogy az esperes által egyesek érdekében kiadott okmányokért némi mérsékelt pecsétdíj szedessék a közigazgatási pénztár javára, mint az más egyházmegyékben régóta szokásban van, — önként értetvén, hogy a költségelőirányzatok megerősítése, országos lelkész-gyámintézeti, tanítói nyugdíj, lelkész-tanítói fizetés kiegészítés, korpótlék és katonai ügyben kiállítandó okmányok ezentúl is pecsétdíjmentesek legyenek.

Tiszteletünk kifejezésével vagyunk Nagyszalontán, 1901 aug. 21. *Böszörményi Lajos* m. k., *Balog Ambrus* m. k., *Márk Ferencz* m. k., *Bagdi János* m. k., *Kovács Károly* m. k.

A bizottság javaslatait teljes egészében magáévá teszi egyházmegyénk közgyűlése, s ehez képest az eddigi adókulcsot aképen változtatja meg, hogy ezentúl 1902. évi január 1-től fogva minden lélek után 5 fillér kivetését s beszedését rendeli el, s az évenkénti tiszteletdíjakat, és pedig az esperes tiszteletdíját 1000, a lelkészi főjegyzőét 100, a lelkészi aljegyzőét 40, a közigazgatási pénztárnokét 100 koronában állapítja meg, ezenkivül az esperes által kiállított azon okmányokért, melyek felhatalmazás, hivatalbani megerősítés tárgyában vagy mint szolgálati bizonyítványok adattak ki, az e. m. közigazgatási pénztár javára 4 kor. pecsétdíjat állapít meg, melyet az esperes szed be s juttat el a közigazgatási pénztárba. Benne foglaltatik ezen díjazásokba az eddig a hivatalnokoknak adott irodai szerek költsége is.

A bizottság javaslatához képest az 1902. évi költségelőirányzat elfogadtatik, s annak alapján a kivetés és beszedéssel pénztárnok megbízatik.

65. Diószegi Mihály gyantai lelkész beterjeszti a magyarcsékei leányegyház megalakulásáról szóló jegyzőkönyvet, s mint a leányegyház felügyelő lelkésze, az egyházmegyei rendkivüli segélyalapból a legelső szükségek beszerzésére 100 koronát, eddigi költségeinek fedezésére 32 koronát kér. Mellékli az egyházkerületi ref. segélyegylethez intézett segélykérvényét, melyben a leányegyház szükségeire 100 korona, a lelkész fuvardíjának fedezésére 100 korona segélyért folyamodik. Csatolja az ev. ref. egyháztagok összeírását, mely szerint 31 családban 97 lelket számlál a leányegyház, —

melynek tagjai részben Magyar-Csékén, részben ehez közel 4—6 kilométernyi távolságban telepítvényeken laknak. A leányegyház Gyantától 25—30 kilométernyire van, s a közlekedés vasúton is lehető. Bemutatja Korda Andor m.-csékei földbirtokosnak a felügyelő lelkészhez intézett levelét, melyben az imaház részére M.-Csékén 500 □ öl területet, az építendő imaházhoz nyers anyagokat ajánl föl, — ha az költségbe nem kerül — s ígéri, hogy az építendő imaház fentartásához évi 50 korona összeggel járúl.

Beterjesztett jegyzőkönyv szerint, a leányegyház gondnokot s 4 presbytert választott felügyelő lelkész elnöklete alatt f. é. aug. 11-én, 21 egyháztag részvételével, a magyarcsékei állami iskola épületében tartott alakúló gyűlésén, s a segélykérelmek a Gyanta anyaegyházhoz csatlakozás, az isteni tisztelettartás helyének megállapítása s megalakúlásának bejelentése tárgyában határozott.

Egyházmegyénk közgyűlése, a magyarcsékei leányegyház megalakúlásáról örömmel értesűl s erről az egyházi törvény 11. §-sa értelmében a főt. egyházkerületi közgyűlésnek jelentést tesz; a megalakúlt leányegyházat a gyantai anyaegyház lelkészének felügyelete alá helyezi.

Fentartva magának, hogy a midőn Korda Andor m.-csékei földbirtokos adományáról egyházmegyénket hivatalos úton is értesíti, — köszönetét nyilváníthassa az adományozónak, — szükségesnek tekinti, hogy a leányegyház előljárósága gondoskodjék az istenitisztelet tartásának állandó helyéről, az állami iskolában a rendszeres vallástanításról, az egyháztagok megadóztatásával kapcsolatban egyházi adókulcs megállapításáról s egyházi költségvetés készítéséről.

Miután pedig a megalakúlt leányegyház úgy az istenitiszteletek helye, mint a vallástanítás tárgyában kezdeményező lépéseket tett, s tekintettel már felmerűlt s az alakúlással járó költségeinek fedezésére: egyházmegyei segélyalap hiányában a f. évi rendes államsegélyből 100 korona segélyt szavaz meg a magyar-csékei leányegyháznak, s ref. segélyegyleti kérvényét pártolólag terjeszti föl a főt. egyházkerületre, kötelezvén a leányegyház előljáróságát arra,

hogy egyházi adókulcsot állapítson meg, költségvetést készítsen, s annak idejében számadást terjesszen be a számvevőszék útján egyházmegyénk közgyűléséhez.

66. Fogarassy Bálint felügyelő lelkész, a szintyei leányegyháznak a túlterhelt és segélyezendő egyházak közé felvételét kéri, beterjesztvén a szintyei leányegyház egyházi adózási viszonyairól szóló jelentő-ívet két példányban, valamint a leányegyház tagjainak állami és egyházi adójáról szóló részletes kimutatását.

Folyamodó leányegyház kérvényét, tekintettel arra, hogy az egyháztagok, állami egyenes adójoknak 80%-kát fizetik egyházi adó czímen, mellékleteivel együtt pártolólag terjeszti föl egyházmegyénk közgyűlése, kérve a főtiszteletű egyházkerület közgyűlését, hogy a szintyei leányegyháznak a túlterhelt és segélyezendő egyházak közé felvételét eszközölni kegyeskedjék.

67. A szintyei leányegyház, a tanítói fizetés fedezésére felvett kölcsön és közszükségei fedezésében előállott hiány fedezésére 524 korona közalapi segélyt kér.

Ezen szegény, több ízben csapással látogatott leányegyházat 200 korona segélyre a legmelegebben ajánlja egyházmegyei közgyűlésünk.

68. A tárkányi egyház közszükségei fedezésére, az egyháztagok elszegényedése miatt, a költségvetésben előállott hiány fedezésére 530 koronát kér.

A tárkányi egyház, tekintettel az egyháztagok elszegényedésére, ez által a költségvetésben előállott hiány fedezésére, illetve közszükségeik fedezésére 100 korona közalapi segélyre ajánltatik.

69. A nyégerfalvai leányegyház 100 korona adóssága és közszükségei fedezésére, főleg az iskola-épület kijavítása és felszerelésére 400 korona közalapi segélyt kér.

Egyházmegyénk közgyűlése a nyégerfalvai leányegyházat, kizárólag az iskola-épület kijavítása és felszerelésére 100 korona közalapi segélyre melegen ajánlja.

70. A szintyei l.-egyház, kizárólag az iskola fentartására 150 koronát kér a segélyegylettől.

A szintyei leányegyházat, mint teljesen románok által lakott községben levőt nagy áldozatok árán fentartott iskolája szükségei fedezésére, — egyházmegyénk közgyűlése melegen ajánlja első sorban segélyre.

71. A kisházai leányegyház előkönyörgői lakás építésére 100 koronát kér, mert a rendelkezésére álló s nyerendő közalapi segély nem fedezi a tervbe vett 1800 koronára előirányzott építkezést.

Ezen 147 lelket számláló, idegen nemzetiségű s idegen felekezetek közé ékelt szegény leányegyház segélyre melegen ajánltatik.

72 A vadászi lelkész filiái gondozására, fuvardij czímen 150 koronát kér, azért, mivel az eddig élvezett 100 korona fuvardíj semmiképen nem fedezi azon kiadást, melyeket lelkészi látogatás és vallástanítás végett tett útjai alkalmával ki kell adnia.

Egyházmegyénk közgyűlése tekintetbe véve azt, hogy a segélyegyleti alap oly sok felől igénybe van véve, — daczára a kérelem jogosult voltának, — a legjobb akarat mellett sem ajánlhatja többre az eddig élvezett 100 koronánál.

73. A gyantai lelkész a segélyegylettől, szintén filiái gondozására fuvardíj czímen 100 korona segélyt kér.

Ajánltatik 100 korona segélyre.

74. Pankotai lelkész a világosi és új-szent-annai államilag segélyzett iskolákban végzett vallástanításért csupán 60 korona tiszteletdíjban részesülvén, miután ezen iskolákba két hetenkint át kell menni: a ref. segélyegylettől, vagy más alapból segélyt kér.

Folyamodó kérelmét, — ki vallási és nemzetiségi szempontból kettős hivatást teljesít, — egyházmegyénk közgyűlése pártolólag terjeszti fel az egyházkerületi közgyűlésre.

75 A radna-lippai egyház 200 korona rendes államsegélyt kér, mivel még mindig a kezdet nehézségével küzd, daczára annak, hogy a hívek az állami egyenes adójuk 61·40%-ával járulnak az egyházi szükségletek fedezésére, még sem tudták a múlt évi tartozásukat kiegyenlíteni.

A radna-lippai egyház részére 200 korona rendes állami segélyt szavaz meg egyházmegyénk közgyűlése.

76. A szintyei l.-egyház legégetőbb szükségei fedezésére 170 koronát kér.

Minthogy ezen leányegyház tagjai elvannak adósodva, a túlmagas iskolai adókat nem bírják: egyházmegyénk közgyűlése 170 korona államsegélyt szavaz meg részére.

Ezenkivül egyházmegyénk közgyűlése a rendes államsegélyből még a magyar-csékei leányegyháznak megalakúlása alkalmából 100 koronát; Sipos Imre belényesi lelkésznek, a belényesi gymnasiumban teljesített vallástanításért pedig 90 koronát szavaz meg és annak kiosztásával a rendes államsegély kiosztásával megbízott küldöttséget bízza meg.

77. Vadas Gyula a rendes államsegélyből, — fizetés levelében is biztosított, de már 3 év óta nem folyósított 80 koronát megadatni kéri, annyival is inkább, mert bár okleveles tanító is, a két hivatalért együtt sem kap 1200 koronát. Fizetése túl van becsülve.

Folyamodó Vadas Gyula, mivel 426 korona és 10 fillér kongruát kap: e czímen segélyben nem részesíthető.

78. Vég Sámuel nyégerfalvai tanító, hogy a tanítóképezde 3-ik és 4-ik osztályáról hátralevő vizsgáit letehesse, 60 korona segélyt kért.

Folyamodó e czímen nem segélyezhető.

79. Olvastatott a számvevőszék jegyzőkönyvi jelentése:

„Jegyzőkönyv,

felvétetett N.-Szalontán, 1901. évi augusztus hó 28-án tartott számvevőszéki gyűlés alkalmából.

Jelenvoltak:

Kovács Károly sz. sz. elnök,
Márton István,
Borbély László,
Bagdy János sz. sz. jegyző és előadó.

a) A pankotai, erdőhegyi, b.-sebessi, szentleányfalvai,

f.-tóti 1899. évi pótlás végett visszaútasított gondnoki számadásokban a hiányok pótolva lettek s ennélfogva a sz. szék a felmentvényt megadhatónak véleményezi.

b) A f.-tóti 1900. évi számadáshoz költségelőirányzat most sem lett csatolva. Lelkész jelenti, hogy ilyet nem talál sehol, sőt a jegyzőkönyvekben sem találja semmi nyomát s így azt csatolni nem tudja.

Továbbá a kiadások 23. és 30. t. sz. alatt gondnok kiadásba tesz egyenként 1 korona 20 fillért, a nyugta pedig mindkét esetben 1 korona 60 fillérről van kiállítva. Gondnok javára esik a két nyugtánál 80 fillér.

Miután az előirányzat már utólagosan nem pótolható, a számadást elfogadásra ajánljuk.

A n.-peregi számadásnál gondnok, bevételek 4. t. sz. bevesz 145 korona 40 fillért. Ez a bevétel mivel sincs igazolva.

Pótlás végett vissza kellett útasítani.

A k.-peregi gondnok, bevételek 16. t. sz. alatt 10 korona 14 fillért, 18. t. sz. a. 19 korona 74 fillért, 75 t. sz. a. 21 koronát, 76. t. sz. a. 7 korona 63 fillért és 79 t. sz. a. 109 korona és 20 fillért bevételbe tesz és ezen nyugták összegét pénzfelvevő gondnok ellennyugtatja. Pénzkezelő gondnokot útasítani kívánja a sz. szék, hogy jövőre mindenkor a pénz befizetőjével ellennyugtassa bevételeit.

A 202., 206. és 207. sz. ellennyugták pedig teljesen hiányzanak.

Pótlás végett azzal adatik vissza, hogy a hiányok pótlásáról november 1-ig jelentést tegyenek, illetve a hiányok pótlását nagyt. esperes úrnál igazolják.

A sz. szék javaslatait az e. m. közgyűlés határozati erőre emeli.

Kmf.

Kovács Károly,
elnök.

Márton István,
Borbély László,
Bagdi János,
sz. sz. jző és előadó."

80. A sarkadi egyház megbizásából presbyteriumi és közgyűlési egyező határozatok alapján Balogh Ámbrus lelkész és Horváth Ferencz gondnok, a 74—1894. sz. egyházmegyei végzéssel jóváhagyott egyházi adókúlcsnak 3-ik és 4-ik pontjában kezdeményezett változtatás jóváhagyását kérik az egyházmegyei közgyűléstől, mely változtatásnak czélja a hívek egyházi adóterhén könnyíteni.

A beterjesztett adókúlcs a következő:

Az egyháztagok fizetnek:

I. Személyi adó czímen minden 24 évet betöltött, vagy házasság által nagykorúvá lett egyén, valamint férjtelen asszony fejenként kettő (2) koronát;

II. Házadó czímen:

a) ha 1 szobás (áll. adója 1 k. 60 f.) fizet a tulajdonos — k. 80 f.
b) ha 2 szobás (áll. adója 4 k. — f.) fizet a tulajdonos 1 k. 20 f.
c) ha 3 szobás (áll. adója 8 k. — f.) fizet a tulajdonos 1 k. 60 f.
d) ha 4 szobás vagy több (áll. adója 16 k. vagy több) 2 k. — f.

III. Birtokadó czímen:

Egyenes földadó, valamint III. és IV. oszt. kereseti adó után:

a) 1—50 koronáig 8%
b) 50—100 koronáig 7%
c) 100-on felül 6%

úgy azonban, hogy az első 50 kor. után a 8%-ot, a második 50 kor. után 7%-ot a legnagyobb adófizető is fizetni tartozik, csak a 100 koronán felül eső adója után vettetik ki 6%. Birtokadó czímen, míg ezen adókúlcs érvényben marad, 50 koronánál többet senkire kiróni nem szabad, maximum 50 kor.

Jegyzet. 50 fillér vagy azon felül levő része az adónak koronának vétetik, 50 filléren alul levő tört rész elhagyatik a kivetésnél.

IV. Minden iskolaköteles gyermek s a mindennapi iskolába beíratkozott gyermek után beíratkozáskor beírásdíj gyanánt kettő (2) koronát;

a) azon egyháztag, kinek földadója és III—IV. oszt. kereseti adója 5 koronán felül van, de 10 koronát meg nem halad, első gyermeke után 2 koronát, második gyermeke után 1 koronát fizet beírásdíj gyanánt, harmadik vagy többi iskolaköteles gyermeke beírásdíjmentes;

b) Az olyan egyháztag, kinek egyenes földadója vagy III—IV. oszt. kereseti adója együtt 5 koronán felül nem megy, csak egy gyermeke után köteles 2 kor. beírásdíjat fizetni, ha ugyanazon időben több iskolábajáró gyermeke is van, azok az első kivételével beírdásdíjmentesek;

c) Minden gyermeke beírásdíjmentes az olyan egyháztagnak, kire sem földadó, sem III—IV. oszt. kereseti adó kiróva nincs, vagy a ki cseléd gyanánt másnak szolgálatában áll.

Ellenben ezen kedvezményekre nem tarthat számot az olyan egyháztag, ki 10 koronánál nagyobb föld- vagy III—IV. oszt. kereseti adót fizető apával vagy anyával egy

háztartásban él, vagy szüleinek földjéből 5 holdnál többet felesben mivel.

Jegyzet. A két (2) korona beírásdíjban a 30 filléres tanítói nyugdíjalapi hozzájárulás is bentfoglaltatik, a beírásdíjmentesek után ugyanezt az egyház fizeti ki.

A sarkadi egyház részéről beterjesztett új egyházi adókúlcsot, mely a hívek egyházi adóterhén tetemesen könnyit, egyházmegyei közgyűlésünk jóváhagyja és megerősíti azzal, hogy ezen adókúlcs az 1902. éven kezdődőleg hat (6) éven belül lejebb nem szállítható s ha váratlanúl beállható körülmények folytán pótköltség kivetésének szüksége állana be, azt a 3 első pontban foglalt kötelező összegek meghatározott perczentjében szabad az egyes egyháztagokra kivetni.

81. Körösszeg-apátii lelkész és gondnok beterjesztik egyházmegyei jóváhagyás végett a presbyterium és a közgyűlés azon határozatát, melyben kimondják, hogy az elavúlt templom és torony megújítása halaszthatatlanná válván, e czélból 4000 koronát vet ki az egyháztagokra, mely kivetésnek kúlcsa ez: minden pár 6 koronát, minden ház 8 koronát fizet, minden hold föld 2 koronával s minden telek nagyságához, mennyiségéhez mérten rovatik meg.

Az egyházmegyei közgyűlés a k.-apátii egyházközség által 4000 koronában megállapított s a templom és torony megújítását czélzó építkezési költség kivetését engedélyezi s a beterjesztett kivetési kúlcsot jóváhagyja.

82. A magyarremetei egyház presbyteriuma 472 1901. sz. a. a presbytérium és egyházközségi közgyűlés 1901. julius 26-ikán kelt 2. sz. határozatát, ezzel kapcsolatban Biharvármegye kir. tanfelügyelőjének 2965 901. és 3763/1901. számú a lelkészhez intézett amaz értesítését terjeszti be, mely szerint a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszterium 24,229/1901. számú rendeletében kijelentette, hogy az 1901/1902. tanévre már egy új tanerőt fog alkalmazni az esetre, ha az új tanerő után az országos tanítói nyugdíjintézetet illető évenkénti 24 koronát vagy a politikai község, vagy az egyházközség fizetni magára vállalja, továbbá, ha az ev. ref. egyházközség az újabb iskola helyiségéül szolgáló tantermet, melynek használatáért az állam 10 éven át 100 korona évi lakbért s pedig az épület használatba vétele után azonnal megfizeti, saját telkén felépítteti.

Ezen értesítés szerint az új tanító vagy tanítónő az ev. ref. vallásúakból fogna most kineveztetni, hogy azonban a távol jövőben is mindig ev. ref. vallású tanító vagy tanítónő fogna alkalmaztatni, arra nézve a vallásügyi m. kir. minisztérium kötelező igéretet nem tett, hanem erre vonatkozólag azt jelentette ki, hogy a meddig az állami iskolába járó növendékek vallási megoszlása jelentékenyen meg nem változik, ev. ref. vallású tanítót vagy tanítónőt fog alkalmazni.

A magyarremetei presbytérium jóváhagyni kéri azon intézkedését, melyben elhatározta a második állami iskolaterem felépítését és annak 10 évi időtartamra 1000 korona 10 évi lakbérnek a használatbavétel után azonnali lefizetés kötelezettsége mellett bérbeadását, a kinevezendő tanító után az országos tanítói nyugdíjintézetet illető évi 24 korona teher viselését, s eme jóváhagyást a presbyteriumi határozatra rávezettetni kéri.

Egyházmegyénk közgyűlése melegen üdvözli a m. kir. vallás- és közoktatásügyi kormányt azon gondoskodásáért, hogy a magyarság egyik végvárában újabban gondoskodik a gyermekek iskoláztatása felől, lehetővé tenni igyekezik, hogy a Magyar-Remetén szép számmal levő iskolaköteles gyermekek a megfelelő oktatásban részesíttessenek, s hogy módot nyujt arra, hogy az ott lakó magyarok, esetleg a románok is, a magyar hazához tartozandóságot, a magyar nemzet iránti meleg szeretetet magyar állami iskolában tanúlják és szivják magukba. Egyuttal jóváhagyja a presbytérium intézkedéseit, azok között a kinevezendő tanító vagy tanítónő nyugdíjjárúlékának örök időn át az egyház pénztárából fizetését s a második iskolaterem felépítését s jelen végzését Biharvármegye kir. tanfelügyelőjével közlés, oda beterjesztés czéljából, a magyar-remetei egyház presbyteriumával közölni rendeli.

Minthogy azonban az épitendő iskolának sem terve, sem költségvetése be nem mutattatott, útasíttatik a presbyterium, hogy az ügy sürgősségét tekintve, a tervet és költségvetést az esperesi hivatalhoz terjeszsze be, melyet az épitési terv- és költségvetésnek saját hatáskörében elbirálása- és jóváhagyására ezennel felhatalmaz.

83. Bajji lelkész 47. sz. a. a második iskola építése és tanítóság szervezésére nézve beterjeszti a presbyterium és egyházközségi közgyűlés azon határozatát, melyben kérik, hogy 5 év alatt a mostani iskola telken építhessenek tanítói lakást és új tantermet és e czélra a folyó év végén 2000 koronát kitevő egyház fentartási alapot felhasználhassák; az egyház 100 koronával járúl a tanító fizetéséhez, és a többit államsegélyből kéri.

Egyházmegyénk közgyűlése tudomásúl veszi és jóváhagyja a bajji presbyterium azon intézkedését, mely szerint az egyházközségi közgyűlés megegyező akaratával elhatározta, hogy második iskola helyiséget és tanítói lakást épít és a tanító fizetéséhez az egyház a maga pénztárából évenként 100 koronával járúl, a fizetés többi részét pedig államsegélyből kívánja fedezni.

Nem hagyja jóvá azonban ama további határozatot, hogy az új tanítói lakást és iskolát az eddig is szűk tanítói lakás udvaráról kiszakított telekre építsék és nem adhat 5 évi időhaladékot az építkezés foganatosítására.

Mert a jelenlegi tanítói lakás udvara és kertje a mostani tanító javadalmához tartozik, azt megcsonkítani nem lehet.

Mert a jelentés szerint 159 tanköteles gyermek van a bajji egyházban, ennyi gyermek nevelését és oktatását egy tanító el nem láthatja, és e tankötelesek egy része még öt éven át nem nélkülözheti az iskolát.

És épen azért, mert a bajji egyház 2000 koronával e f. év végével már rendelkezik, és mert a bajji egyház a közigazgatási hatóság, Biharm. kir. tanfelügyelője által már útasítva lett második iskola és tanítói lakás építésére, kötelességévé teszi egyházmegyénk közgyűlése a bajji presbyteriumnak, hogy a második iskola és tanítói lakás czéljára telket szerezzen és az építkezést aképen foganatosítsa, hogy 3 év alatt, 1904. évi Szeptember hó 1-én a második iskolát megnyithassa.

Az egyház fentartási alap czímen kezelt, e folyó év végére már 2000 koronára szaporodó összeg e czélra felhasználását egyházmegyénk közgyűlése megengedi, útasítja azonban a presbyteriumot, hogy ez ügyben teendő további

sürgős intézkedésekről az esperesi hivatalhoz és az esperesi hivatal útján egyházmegyénk közgyűléséhez tegyen jelentést.

84. Kisperegi lelkész: Szondy Géza, mint a szentleányfalvai egyház előbb rendes, utóbb felügyelő lelkésze, a szentleányfalvai egyház nevében kérvényt terjeszt be az esperesi hivatalhoz, melyben kéri, hogy a szentleányfalva-fakerti hitelszövetkezettől felvett 1200 korona kölcsön kötvényére a felsőbb hatósági jóváhagyási záradék vezettessék reá. Azon esetben pedig, ha az esperesi hivatal e kérelem teljesítését megtagadná, kéri annak az egyházmegyei közgyűlésre felterjesztését.

Az esperesi hivatal 1901. junius 11-én 340. sz. a. megküldötte a 34/1899. sz. e. m. végzést, melyben engedélyt nyert az egyház 600 korona kölcsön felvételére a Szentleányfalva-fakerti hitelszövetkezettől azzal, hogy a másik 600 korona kölcsön felvételét az e. m. közgyűlés 27/1900. sz. végzésében megtagadta.

1901. évi junius hó 20-án 358. sz. a. tudatta esperes, hogy az e. m. közgyűlési határozatok szerint 58/896. sz. a. jóváhagyatott a templomépítés terve és költségvetése s engedélyeztetett, hogy az építési költségből 500 forint az 1896. évre; a hiányzó építési költségből pedig annyit, amennyit az egyháztagok elviselhetnek, az 1897. és a következő évekre kivethessék; 41 897. sz. a. pedig nem engedtetett meg, hogy az alapítványok a templomépítésre felhasználtassanak; 84/897. sz. a. megengedtetett az alapítók beleegyezése alapján, hogy a kimutatott alapítványok a templomépítésre és lelkészlak javítására felhasználtassanak; 35 1898. sz. a. engedélyezve lett, hogy, mivel az építési kivetés adományok és alapítványok nem folytak be, 650 forint kölcsönt vehessen fel az egyház azzal a kötelezettséggel, hogy ezen kölcsönt 1899. évi január hó 1-ig fizesse vissza; 67/1898. sz. a. megütközéssel értesült az e. megye, hogy 650 forint helyett 1000 forint kölcsönt vett fel az egyház és az ebből eredő felelősséget a presbytériumra hárította; 34/1899. sz. a. engedélyt adott arra, hogy a szentleányfalva-fakerti hitelszövetkezettől 300 forint kölcsönt vehessen fel, a presbytériumnak felelősség terhe alatt meghagyván, hogy ezen kölcsön visszafizetésére fordítsa a templomépítési rendkivüli adót; 27/1900. sz. a. megtagadta az egyházmegye annak engedélyezését, hogy az egyház a hitelszövetkezettől 600 koronát vehessen fel s útasítja a 67., 68/1898. sz. végzések foganatosítására s ugyanilyen

értelemben szól a 79/1900. sz. végzés. Épen ezért a felügyelő lelkész által kívánt igazolvány kiadását az esperesi hivatal megtagadta.

Egyházmegyénk közgyűlése az esperesi hivatal ez ügybeni intézkedéseit, amidőn helyeslőleg és az előre látó gondos kormányzói intézkedésért elismeréssel veszi tudomásúl, visszaútasítja felügyelő lelkész előterjesztett azon kérelmét, hogy a kifejezett meghagyása ellenére felvett újabb 600 korona kölcsönre vonatkozólag a szentleányfalvai egyház nevében kiállított kötelezvény utólag jóváhagyassék, és mert a jelek azt mutatják, hogy a szentleányfalvai presbytérium az egyházi felsőbb hatóság engedélye nélkül kölcsönöket vett fel, és mert Szondy Géza volt szentleányfalvai lelkész tévedésből eredőnek mondja a 67 1898. sz. e. m. végzés azon részét, melyben az e. m. közgyűlés megütközéssel vette tudomásúl azt, hogy a szentleányfalvai egyház 650 forint engedélyezett kölcsön helyett 1000 forint kölcsönt vett fel: elrendeli, miszerint az 1896. évi 58. sz. e. m. végzéssel jóváhagyott templomépítési terv és költségvetésből eredő mindennemü számadások, ugymint: egyházgondnoki, alapítványi, templomépítési számadások, a megelőző költségvetések, kivetési, beszedési lajstromok tételről-tételre vizsgáltassanak meg s egyben deríttessék ki, kit vagy kiket terhel a felelősség azon 600 korona kölcsön felvételénél, melyre nézve egyházmegyénk közgyűlése a jóváhagyást utólag sem adhatta meg, s kit vagy kiket terhel a felelősség arra nézve, hogy a szentleányfalvai egyháznak az 1902. évre nincsen jóváhagyott adókulcsa.

A vizsgálat vezetésével Fábián László e. m. tanácsbíró és Csécsy Imre e. m. lelkészi aljegyző bizatnak meg s a beható vizsgálat mielőbbi foganatosítására s jelentésüknek az esperesi hivatalhoz beterjesztésére felkéretnek.

85. Asztalos Ferencz berek-böszörményi leánytanító, ki a nagyváradi m. kir. postaigazgatóság által berek-böszörményi postamesterré kineveztetett, kéri egyházmegyénk közgyűlését, engedje meg, hogy ő a tanítóság mellett a posta-

mesteri állást is elfoglalhassa. Igéri, hogy tanítói kötelességét akképen fogja ezentúl is teljesíteni, hogy az egyházmegyei hatóság megelégedését kiérdemelje.

A böszörményi presbytérium a kinevezés ellen, bár tudta, hogy az az esperesi hivatal tudtával és előleges engedélyével történt, a nagyváradi kir. postaigazgatósághoz egy tiltakozó beadványt intézett, miről a postaigazgatóság az esperesi hivatalt azzal értesítette, miszerint kívánatosnak tartja, hogy az ügy Asztalos Ferencz javára intéztessék el, annál inkább, mert egy szerény jövedelmű falusi tanítóra nézve 1306 korona évi javadalom elvesztését, hacsak fontosabb okok fenn nem forognak, igen nagy anyagi veszteségnek tartja.

Utóbb a b.-böszörményi presbytérium nevében jelentette lelkész az esperesi hivatalnak, hogy az Asztalos Ferencz kinevezéséhez semmit nem szól, de a posta kezelését a tanítói lakásban meg nem engedi.

Majd Asztalos Ferencz a presbytériumhoz az iránt folyamodott, engedje meg, hogy a tanítói lak udvarán, mely elég tágas, mely a gyermekek részére bő játszóteret ad, annak oly részében, a hol az építkezés által az udvar mi változást sem szenved, a postahivatal részére szükséges épületnek sajátjából leendő felépítését engedélyezze, minek viszonzásaképen lemond a tanítói lak évi kétszeri meszeltetési 28—30 korona költségéről, azt azontúl sajátjából tartja tisztán, továbbá a postamesterség vagy a tanítóság megszüntével az általa emelt épületet minden megtérítés nélkül hagyja vissza az egyháznak.

A böszörményi presbytérium bemutatott végzésében Asztalos Ferencz bejelentését postamesterré lett kinevezése tárgyában tudomásul veszi azon kijelentéssel, hogy tanítói hivatalának megfeleljen, iskolájában az előmenetel mint eddig, úgy ezután is olyan jó legyen.

Azon kérését azonban, hogy építkezést engedélyezzen, addig pedig a tanítói lakást használja fel, megtagadta, mint a végzésben kifejezi, nem személyes érdekből, gyűlölségből, hanem azon előrelátó aggódásból, hogy a tanítói lakásban vagy az udvaron levő külön épületben a posta kezelése csak a tanítás hátrányára lehet, sőt a tanítás ellenőrzését sem teljesítheti az iskolaszék, mert nem tudhatja, hogy a tanító mikor van az iskolában vagy a postahivatalban.

Asztalos Ferencz a presbytérium ezen határozatával szemben egyházmegyénk közgyűléséhez fordúl s kéri, engedélyezze az építkezést, s bejelenti még, hogy a postát nem ő, hanem felesége fogja kezelni.

Egyházmegyénk közgyűlése Asztalos Ferencznek b.-böszörményi postamesterré lett kinevezését tudomásul veszi s azon reményben, hogy Asztalos Ferencz tanítói kötelességének a jövőben is teljes buzgalommal fog megfelelni, megengedi, hogy ezen állást elfoglalhassa.

Figyelmezteti azonban, hogy tanítói kötelességét fokozott buzgósággal kell teljesítenie, nemcsak az egyházi hatóságok, de az érdeklett szülők teljes megelégedését is, melyet kiérdemelt, fenn kell tartani. Továbbá, a mennyiben a lelkész hivatalos jelentése szerint a b.-böszörményi postahivatal elég nagy forgalmú, s igy a presbyterium ama feltevése, hogy a tanító nem volna kellőleg ellenőrizhető, akkor, ha a posta is a tanítói lakásban vagy annak udvarán kezeltetnék, ha alappal nem, de legalább annak látszatával bír, azon feltételezés mellett adja meg az engedélyt a hivatal elfogadására, hogy a posta hivatalt csak a tanítás óráin kivül eső időben látja el ő maga, s ott állandóan vagy expeditort tart, vagy felesége által kezelteti azt. Végre:

tekintettel arra, hogy a hivatali felelősséget, — bárki által vezettesse is a posta hivatal ügyét, — Asztalos Ferencznek kell viselnie és ha a postahivatal az ő általa lakott udvaron kivül bárhol helyeztetnék el, a felügyeletet és felelősségteljes ellenőrzést elég hatályosan nem gyakorolhatná, — mivel az egy szobából álló kis épület egy falusi tanítói lak és iskola udvarán annyi helyet el nem foglal, hogy azáltal a gyermekek szabad mozgásukban gátolva lennének, és mert a postahivatalnak, bármilyen nagy forgalmú legyen is, — egy falusi postahivatalnak nincsen oly nagy forgalma, hogy az oda járó közönség az ugyanazon udvaron levő iskolába tanulókat zavarja vagy csak akadályozza is, mivel egyházmegyénk közgyűlése az érdemes tanítót kívánja jutalmazni akkor, a midőn a postamesterség elfogadásához hozzájárúl, megengedi és beleegyezik abba is, hogy Asztalos Ferencz az általa lakott udvaron saját költségén egy hivatali helyiséget építtessen, addig pedig a postát saját tanítói lakában kezelje és kezeltesse.

Önként értetvén, hogy e határidő csak az e czélra szolgáló épület felépítésére szükséges pár hónapi időtartama lehet, valamint az is, hogy Asztalos Ferencz által emelendő s folyton jó karban fentartandó épület az ő távozásával a b.-böszörményi ev. ref. egyházat minden megtérítés nélkül fogja illetni.

86. A tanítói segélyegylet elnöke: Varga Károly beterjeszti az 1900 és 1901-ik évről szóló jelentését az egyesület vagyoni állapotáról s az év eseményeiről, mely szerint:

a) 22 1900. szám alatt benyujtotta az esperesi hivatalhoz a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszterium által az egyesület részére örök tőkéül adományozott 1000 koronáról szóló „Kimutatás"-t, a kölcsönzők nevei és a kamatok hovafordításával egyben;

b) beterjeszti a segélyegylet 1900 május 1-től 1901 május 1-ig terjedő időről számadását, melyet úgy az 1901 május 17-én tartott választmányi, mint a folyó évi augusztus hó 15-én tartott közgyűlés — a becsatolt jegyzőkönyvi kivonatok szerint — teljesen kifogástalannak, jónak talált.

A csatolt számadás szerint a segélyegylet tőkéje az alapítványokkal együtt ... ... 49,421 kor. 65 fillér.
Vagyonszaporulat ... ... 976 kor. 90 fillér.
27 segélyezettnek kiadatott ... ... 2118 kor. 15 fillér.

Valamint a múlt, úgy az idei jelentésében is fájdalommal tesz említést arról, hogy a virágvasárnapi perselypénzből — mely az egylet jövedelmének valamicskével leendő gyarapítását czélozta — a múlt évi 9 korona 82 fillérrel szemben 7 korona 42 fillér jött be; jelenti továbbá, hogy az egyesületnek két veterán tagja hunyt el a múlt évben, u. m.: Balogh István és Nagy Lajos.

Végűl a legbensőbb örömének ad kifejezést a felett, hogy a segélyegylet igaz pártfogója s éltetőjének: nt. Széll Kálmán esperes úrnak megengedte érni az isteni gondviselés, hogy ez évben megünnepelhette áldásdús lelkészi működésének 40-ik évét, mely alkalommal boldognak érezte magát az egyházmegye tantestülete, hogy szeretve tisztelt esperesének örömében részesülhetett, hogy az iránta érzett tiszteletét, szeretetét kinyilváníthatta.

A jelentés tudomásúl vétetik, egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetni határoztatik.

87. Borbély Imre, Stiglicz Sándor szalontai, Varga Sándor és Raffai Ilona b.-böszörményi tanítók állomásukban végleges megerősíttetésüket kérik.

Beterjesztett okmányaik alapján: Borbély Imre, Stiglicz Sándor szalontai, Varga Sándor és Raffai Ilona b.-böszörményi tanítók állomásukban végleg megerősíttetnek, azon hozzáadással, hogy az 52/892. számú egyházmegyei végzés értelmében az egyházmegyei tanítói segélyegyletbe és a tanítói egyesületbe mindnyájan belépni; Varga Sándor és Raffai Ilona pedig az esküt letenni tartoznak.

88. Mezey Sándor VIII-ik oszt. debreczeni tanúló az 1901 2-ik iskolai évre egyházmegyénk alapítványára leendő felvételét kéri.

Folyamodó, a mellékelt általános jeles iskolai bizonyítványa alapján, egyházmegyénk alapítványára felvétetik.

Miről a debreczeni főgymnasium igazgatósága a végzés megküldésével értesíttetik.

89. A jegyzőkönyv hitelesítésére

Széll Kálmán esperes elnöklete alatt Böszörményi Lajos e. m. tanácsbíró s a jegyzők fölkéretnek.

Birósági ügyek.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Nagyszalontán, a nagyszalontai ev. ref. egyházmegye közigazgatási bíróságának 1901. évi augusztus hó 29-én tartott rendes üléséből.

90. Jelenvoltak: Tisza Kálmán egyházmegyei gondnok, Széll Kálmán esperes, gróf Tisza István, Benedek László, Fábián László, Hadházy Kálmán, gr. Tisza Kálmán, Balogh Ambrus, Nagy Imre, dr. Márk Ferencz, Böszörményi Lajos, Sipos Imre, Hajdu Elek egyházmegyei tanácsbirák, Sütő Antal és Csécsy Imre aljegyzők.

Az érdekelt egyház részéről anti lelkész Bagdi János és Kertész Gábor felebbező fél.

Széll Kálmán esperes kijelenti, hogy ő a tanácskozásban, mert a kérdés alatt levő ügyben mint esperes intézkedett, a felebbezés az ő intézkedése ellen van, részt nem vehet, és a társelnökségre Balogh Ambrus legidősebb tanácsbirót kéri fel.

Egyházmegyei gondnok az esperesileg megbizott előadó dr. Márk Ferenczet, — miután előzőleg konstatálta, hogy a tárgyalásra úgy felebbező Kertész Gábor, mint az anti presbyterium szabályszerűen meghivattak s meg is jelentek, az ügy előadására, annak ismertetésére felhivja.

Dr. Márk Ferencz tanácsbiró következőkben ismerteti az ügy állását.

Bizonyitva van az, hogy Kertész Gábor és neje Biró Rozália Ant község határában egy házat, udvart, kertet és 30 hold szántóföldet tulajdonjoggal birnak és ezen birtokok után adót fizetnek.

Az anti lelkész igazolja, hogy felebbező Kertész Gábor és családja évek óta folytonosan az anti határon lakik.

Az anti presbyterium, azon tekintetből, hogy Kertész Gábor Nagyzerinden, hol házat bir, szintén felvétetett személyadó alá, a személyadó alól őt fölmentette.

Kertész Gábor az esperesi hivatalnál f. évi márczius hó 29-én panaszt tett s az anti presbyterium által reá kivetett birtokadó törlését kérte, azon alapon, hogy ő 1898. év óta

Nagyzerinden lakik, Nagyzerind község előljárósága azonban, mely a Kertész Gábor ellen kivetett egyházi adó behajtása iránt megkerestetett, az anti lelkészt arról értesítette, hogy Kertész Gábornak Nagyzerinden semminemű ingó vagyona nincsen s állandóan az anti Nagymező pusztán lakik, mit a fentiek szerint már az anti lelkész is igazolt.

Kertész Gábor ismét megjelent az esperesi hivatalnál s nagyzerindi lelkész Bán Józseftől egy hivatalos bizonyitványt mutatott be, mely szerint az 1899., 1900. években már kifizette s az 1901. évben is kivetve lett ellene az egyházi adó.

Az esperes felhivására az anti presbiterium felvilágositó jelentését megtevén, az esperesi hivatal kimondotta, hogy:

mivel Ant községe birájának és jegyzőjének 1901 április 26-ikán kelt rendszeres községi bizonyitványa szerint Kertész Gábor és felesége Biró Rozália közösen Ant község határában egy 207. sorszámú házzal s annak tartozékát képező udvarral és kerttel, továbbá 30 hold 675 □ öl szántóföldde bir, mely ingatlanoknak mindennemű állami, megyei, községi adóterheit Ant községben fizetik, és mert nevezettek folytonosan az anti határban laknak s itt van családjuk és mindenféle jószáguk: mindezek alapján meg kellett állapitani, hogy

Kertész Gábor és neje Ant községében tekintendő az ev. ref. egyházközség tagjának, mint ahol tagja a polgári községnek is (egyházi törvény 14. §.), továbbá:

ki kellett mondani, hogy Kertész Gábor és neje ev. ref. egyháztag, mint akinek illetősége Ant polgári községben és az anti ev. ref. egyházközségben van, az anti ev. ref. egyházközség rendes terheit fizetni tartozik, az egyházi törvény 247. §. a) pontja értelmében.

Nagyzerinden pedig, ahol Kertész Gábor házzal bir, miután illetőségi helyén, Ant községben a rendes egyházi adót fizetni köteles, a nagyzerindi egyházban a különben reá eső adónak csak felével róvható meg az egyházi törvény 247. §. b) pont harmadik kikezdése értelmében.

Egyházmegyei gondnok az ügy állásának eképen lett ismertetése után szólásra hivta fel úgy az anti presbyterium megbizottját, valamint felebbező Kertész Gábort, mire Bagdi János kijelentette, hogy szólásjogával élni nem kiván, ellenben Kertész Gábor kérelme teljesitéséhez ragaszkodik.

Egyházmegyénk közigazgatási birósága zárt űlésben meghozta a következő

ítéletet:

Kertész Gábor felebbezésének elútasitásával az esperesi hivatal 1901. évi ápril hó 27-én ad. 191. sz. a. hozott s az anti presbyteriummal közölt azon intézkedése, melyben kimondotta, hogy Kertész Gábor Ant polgári község lakosa s ott veendő fel egyházi adó alá, illetőleg az anti presbyterium ily irányú intézkedését jóváhagyta, egyházmegyénk bírósága által hely benhagyatik.

Indokok:

Az anti lelkész, az anti presbyterium, Ant politikai község, Nagyzerind politikai község előljárósága hivatalos bizonyitványaival, jelentéseivel igazolva van, hogy Kertész Gábor és családja Ant Nagymező pusztán laknak már 1886. év óta, tehát Ant polgári községnek a tagjai.

Ugyanezt Kertész Gábor felebbezésében is beismeri, azzal, hogy megelőzőleg a reá kivetett mindennemü adóterhet önként, a végrehajtást be nem várva fizette.

Az egyházi törvény szerint mindenki ott tekintendő az egyházközség rendes tagjának, ahol tagja egyúttal a polgári községnek is. Ugyanezért az esperesileg jóvá hagyott, az anti presbytérium által tett azon intézkedést, hogy Kertész Gábort, mint Ant község lakosát egész adóval terhelte meg, egyházmegyénk közigazgatási bíróságának csak helyeselni lehet s a felebbezést elútasitani kellett.

Ezen itélet egyházmegyei gondnok által kihirdettetvén, az egyházi törvény 251. §-a értelmében jogerősnek jelentetik ki.

91. Széll Kálmán esperes felhívja bíróságunkat, hogy az egyházi törvények 283. §-a értelmében az időszaki tanács tagjait válassza meg, miután az 1900. augusztus 29-én történt választás hatálya egy év elteltével lejárt.

Bíróságunk a rendes elnökségen kivül az időszaki tanácsba megválasztja rendes tagokul: Balog Ambrus, Dr. Balogh Elek, Benedek

László; póttagokul: Böszörményi Lajos, Nagy Imre, gróf Tisza István tanácsbirákat.

A 43—50., 53—57., 61—63., 65—79., 86—89., 91. számokat 1901. szeptember 6-án; az 51., 52., 80., 81. számokat 1901. szeptember 10-én, az 58—60., 64., 82—85., 90. számokat 1901. szeptember 14-én hitelesitették Széll Kálmán esperes, Böszörményi Lajos, Hadházy Kálmán egyházmegyei tanácsbirák.

A 43—49., 53—57., 61., 65., 66., 89., 91. számokat jegyzette Nagy Imre lelkészi főjegyző.

Az 51., 52., 80., 81. számokat jegyzette Csécsi Imre lelkészi aljegyző.

Az 58—60., 64., 82—85., 90. számokat jegyzette Hadházy Kálmán világi főjegyző.

Az 50., 67—78., 86—88. számokat jegyzette Sütő Antal világi aljegyző.

A 62., 63. számokat jegyzette Szabó István tanügyi bizottsági jegyző.

A 79. számot jegyzette Bagdi János számvevőszéki jegyző.

Mindezen számoknak (a 90. kivételével) az illető jegyzők előadói is voltak.

Tárgymutató.

Imádság és a gyűlés megnyitása után:

43. Gyűlési képviselők igazolása. N. I.
44. Egyházmegyei gondnok jelentése s indítványa a 41—1901. sz. egyházm. végzés foganatosítása tárgyában. N. I.
45. Jelentés a meg nem jelent tagokról. N. I.
46. Tanácskozás sorrendjének megállapítása. N. I.
47. Esperesi jelentés a törvényszerű egyházlátogatásról. N. I.
48. „ „ az elnökileg elintézett ügyekről. N. I.
49. „ „ a scontró ügyekről. N. I.
50. „ számadás az általa továbbított pénzekről. S. A.
51. Jelentés a nagyváradi internatusról. Cs. I.
52. „ a nagyváradi tanítónőképző javára eszközölt gyüjtésről. Cs. I.
53. Felekezeti népiskoláinkat fentartó alap. N. I.
54. Lelkészi könyvtárak. N. I.
55. Idegen iskolába járó növendékeink vallásos oktatása s annak díjjazása. N. I.
56. Csonka és kegyeleti év. N. I.
57. Zsinati tárgyak. N. I.
58. Kutasi Károly kérvénye. H. K.
59. A kongruás lelkészek gyámintézeti kötelezettsége. H. K.
60. Bélzerindi egyház kérvénye lelkészi lak javítása ügyében. H. K.
61. Szabályrendelet az egyházi ingatlanon való beruházás tárgyában. N. I.
62. Tan ügyi bizottság jelentése. Sz. I.
63. „ „ felterjesztése. Sz. I.
64. Bizottsági jelentés az egyházmegyei közigazgatási költség tárgyában. H. K.
65. Gyantai lelkész jelentése a magyar-csékei leányegyház megalakúlásáról. N. I.
66. Szintyei leányegyház a segélyezendők közé fölvételét kéri. N. I.
67. Szintyei leányegyház közalapi segélykérvénye. S. A.

68. Tárkányi egyház közalapi segélykérvénye. S. A.
69. Nyégerfalvai egyház közalapi segélykérvénye. S. A.
70. Szintyei leányegyház ref. segélyegyleti kérvénye. S. A.
71. Kisházai „ „ „ „ S. A.
72. Vadászi lelkész „ „ „ S. A.
73. Gyantai „ „ „ „ S. A.
74. Pankotai „ „ „ „ S. A.
75. A radna-lipai egyház 200 kor. államsegélyt kap. S. A.
76. A szintyei l. egyház 170 kor., M.-Cséke 100 kor. Sipos Imre 90 kor. segélyt kap a rendes államsegélyből. S. A.
77. Vadas Gyula csermői lelkész államsegélyben nem részesül. S. A.
78. Végh Sámuel nyégerfalvai tanító államsegélyben nem részesül S. A.
79. Számvevőszék jelentése. B. I.
80. Sarkadi egyházi adókulcs. Cs. I.
81. K.-apátii templomépitési kivetés kulcsa. Cs. I.
82. Remetei egyház kérvénye második iskolaterem épitése ügyében. H. K.
83. Bajji egyház kérvénye második iskola szervezése ügyében. H. K.
84. Szent-leányfalvai egyház kölcsön ügye. H. K.
85. Asztalos Ferencz b.-böszörményi tanító kérvénye. H. K.
86. Jelentés a tanítói segélyegyletről. S. A.
87. Borbély Imre és Stiglicz Sándor n.-szalontai, Vargha Sándor és Raffai Ilona b.-böszörményi tanítók hivatalaikban megerősittetnek. S. A.
88. Mezey Sándor VIII. o. gymn. tanuló az egyházmegye alapitványára fölvétetik. S. A.
89. Jegyzőkönyv hitelesitésére bizottság. N. I.

Birósági ügyek:

90. Kertész Gábor egyházi adóügye. H. K.
91. Időszaki tanács megalakítása. N. I.